

महाराष्ट्र विधानसभा
तिसरे अधिवेशन, २०१७

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

गुरुवार, दिनांक १० ऑगस्ट, २०१७ / श्रावण १९, १९३९ (शके)

(१) महसूल, मदत व पुनर्वसन, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) परिवहन, खारभूमी विकास मंत्री		
(३) कृषी, फलोत्पादन मंत्री		
(४) सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री		
(५) पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व मत्स्यविकास मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ७९

जिंतूर (जि.परभणी) येथे सन २०१३-२०१५ या कालावधीत कार्यरत
असलेल्या दुय्यम निबंधकाच्या तक्रारीबाबत

- (१) * ९३७६१ श्री.विजय भांबळे (जिंतूर) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) जिंतूर (जि.परभणी) येथे माहे मार्च, २०१३ ते डिसेंबर, २०१५ या कालावधीत कार्यरत असलेले दुय्यम निबंधक यांच्या बेकायदेशीर कृत्याबाबत त्यांच्याविरुद्ध जिल्हाधिकारी, परभणी यांच्याकडे तक्रार करण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त तक्रारीच्या अनुषंगाने त्यांच्यावर कठोर कारवाई करण्याऐवजी केवळ त्यांची वेतनवाढ रोखण्याची शिफारस करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जिंतूर येथे सन २०१३-२०१५ या कालावधीत कार्यरत दुय्यम निबंधक यांनी केलेल्या बेकायदेशीर कृत्याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार दुय्यम निबंधकावर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) तत्कालिन दुय्यम निबंधक, जिंतूर यांच्याविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ चे नियम ८ खाली विभागीय चौकशी सुरु करण्यात आली असून विभागीय चौकशीचा अंतिम निर्णय होणे बाकी आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे मागाठणे (मुंबई उपनगर) येथील जमीन टाटा स्टील लिमीटेड कंपनीला दिल्याबाबत

(२) * ८५१६० श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.सरदार तारासिंह

(मुंबई) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे मागाठणे (मुंबई उपनगर) येथील जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांनी संपादित केलेली ३२,१८२.२० चौ.मी. जमीन शासनाने ताब्यात न घेता टाटा स्टील लिमीटेड कंपनीला केवळ ५४ कोटी रुपयात दिल्याचे माहितीच्या अधिकारात दिनांक ७ एप्रिल, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, टाटा स्टील कंपनीने सनदितील अटी व शर्तीचा भंग करुनही शासनाने सदर जमीन ताब्यात न घेता तत्कालीन महसूल मंत्री यांनी टाटा स्टील लिमीटेड कंपनीस दिल्यामुळे शासनाचे शेकडो कोटी रुपयांचे नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

- (४) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार सदर जमीन टाटा स्टील कंपनीस देणाऱ्या संबंधितांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

मौजे मागाठणे ता.बोरीवली येथील स.नं.२३/३ व इतर मधील एकूण ३२,१८२.२० चौ.मी. ही जमीन स्पेशल स्टील लिमिटेड (सध्याची टाटा स्टील लि.) ह्या कंपनीच्या स्टोरेज गोडाऊनचा विस्तार व कंपनीच्या कामगारांच्या निवासासाठी संपादित करून दिलेली आहे.

(२), (३) व (४) तत्कालीन (मंत्री) महसूल यांनी अर्धन्यायिक सुनावणी घेऊन मे.स्पेशल स्टील लि. (सध्याची टाटा स्टील लि.) या कंपनीस संपादित करून दिलेल्या एकूण ३२,१८२.२०चौ.मी. जमिनीपैकी सुमारे २९,१३०.४०चौ.मी. क्षेत्राचे मे.इन्क्लाईन रियॉल्टी प्रा.लि. या कंपनीस विक्री व हस्तांतरणास अटी व शर्ती अधीन राहून पारित केलेले आदेश शासन पत्र क्र.जमीन-२६१४/प्र.क्र.९६/ज-३,दि.२८.८.२०१४ अन्वये पुढील आवश्यक कार्यवाहीसाठी निर्गमित करण्यात आलेले आहेत.

जिल्हाधिकारी,मुंबई उपनगर यांनी संबंधित लेखाधिकारी यांचे तपासणीअंती परिगणित केलेली ५०% अनर्जित उत्पन्नाची रक्कम रुपये ४४,९८,४०,०६३/- ही दि.८/१०/२०१४ रोजी टाटा स्टील लिमिटेड या कंपनीने धनादेशाद्वारे शासन जमा केलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे वळणई, मालाड (मुंबई) येथे अनधिकृतरित्या
बांधलेल्या इमारतीबाबत**

(३) * ११७८७ श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे वळणई, मालाड (मुंबई) येथील सर्व्हे क्र. २८/१ न.भू.क्र. ३२२ ही जमीन दि सालसेट कॅथॉलिक को.ऑप. हौसिंग सोसायटी, वांद्रे व श्रीमती

देवकुबाई लोहार या आदिवासी महिलेच्या संयुक्त नावे असताना सदर जमिनीवर विकासकाने शासनाची पूर्वपरवानगी न घेता महसूल विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्या संगनमताने बनावट कागदपत्रे तयार करून तीन इमारतींचे बांधकाम केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर जागेवर अनेक वर्षांपासून वास्तव्यास असलेल्या श्रीमती देवकुबाई लोहार ह्या सन १९६० पासून बिनशेती आकार शासनाकडे जमा करत असून त्यांच्या अशिक्षितपणाचा व अज्ञानाचा फायदा घेऊन दि सालसेट कॅथॉलिक को.ऑप. हौसिंग सोसायटी, वांद्रे व विकासक यांनी सदरहू जमिन विक्रीचे खरेदीखत करून श्रीमती लोहार यांना अवैधरीत्या एसआरए मध्ये समाविष्ट केल्यामुळे या आदिवासी कुटुंबाची फसवणूक झाली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत लोकप्रतिनिधी, भिवंडी पूर्व यांनी मा. मुख्यमंत्री, मा. महसूल मंत्री, मुख्य सचिव यांच्याकडे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान लेखी निवेदनाद्वारे तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याप्रकरणी उपविभागीय अधिकारी, मुंबई पश्चिम उपनगरे यांनी दिनांक १३ जून, २०१६ रोजी सुनावणी घेऊन सदर मिळकतीवर श्रीमती लोहार यांचे वास्तव्य असल्याबाबतचा निर्णय जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांना पत्र क्र. उविअ/टे-५/कावि/२०१६ नुसार कळविला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, या प्रकरणी चौकशी करून विकासक व महसूल विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर कारवाई करण्याबाबत व श्रीमती देवकुबाई लोहार यांच्या कुटुंबाचे पुनर्वसन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) मौ. वळणई, मालाड (मुंबई) येथील स.नं. २८/१, न.भू.क्र. ३२२ ही जमीन विरेंद्र गोकुळदास दलाल व इतर यांचे कडून सन १९७८ मध्ये दि सालसेट कॅथलिक को. ऑप. हौसिंग सोसायटी लि. यांनी खरेदी केली होती. सदर जमिनीचे अभिलेख तपासले असता श्रीमती देवकु बाबू लोहार यांचे नांव केव्हाच गाव न.नं. ७/१२ अथवा मालमत्ता पत्रिकेत

नोंदविल्याचे आढळून येत नाही. सदरहू जमिनीमधील ६० चौ.मी. क्षेत्रावर अनधिकृत बांधकाम करून श्रीमती देवकु बाबू शेलार यांचे वास्तव्य असल्याने तत्कालिन अपर तहसीलदार (बिनशेती), बोरीवली यांनी सन १९८४ मध्ये आदेश करून सदरहू ६० चौ.मी. क्षेत्राच्या अनधिकृत बिनशेती वापराबाबत दि. १/८/१९७१ पासून बिनशेती आकार लावलेला आहे, सदरहू बिनशेती आकार त्यांनी सन २०१४ पर्यंत भरला आहे.

सक्षम प्राधिकारी यांनी दि. १३.१०.२०१४ रोजी निर्गमित केलेल्या परिशिष्ट-२ मध्ये श्रीमती देवकु बाबू लोहार यांचे नाव पात्र झोपडीधारक म्हणून दर्शविण्यात आले होते. मात्र, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण यांनी दि. १४.११.२०१४ रोजी दिलेल्या निर्देशानुसार सदरचे परिशिष्ट-२ रद्द करण्यात आले.

सक्षम प्राधिकारी यांनी दि. १४.१.२०१५ रोजी नव्याने निर्गमित केलेल्या परिशिष्ट-२ मध्ये श्रीमती देवकु बाबू लोहार यांनी आवश्यक कागदपत्रे सादर केली नसल्याने त्यांना अपात्र झोपडपट्टीधारक म्हणून दर्शविण्यात आले आहे.

दि सालसेट कॅथलिक को.ऑप.हौसिंग सोसायटी यांचेपासून ट्रान्सकॉन प्रॉपर्टीज प्रा.लि. यांनी सदर स.नं. २८/१ पैकी जमीन सन २००९ मध्ये खरेदी केली असून पुढे ट्रान्सकॉन प्रॉपर्टीज प्रा.लि. या कंपनीचे नांव ट्रान्सकॉन शेठ क्रिएटर्स प्रा.लि. असे दुरुस्त करण्यात आले आहे. सद्यःस्थितीत उक्त जागेवर झोपडपट्टी पुनर्वसन योजनेअंतर्गत इमारतीचे बांधकाम सुरू आहे.

(३) याबाबत मा. मंत्री (महसूल) व मा. मुख्य सचिव यांच्याकडे दि. २७.६.२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये तक्रार प्राप्त झाली असून सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांच्याकडून अहवाल मागविण्यात आला आहे.

(४) व (५) याबाबत उपविभागीय अधिकारी, पश्चिम उपनगरे यांनी जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांच्याकडे अहवाल सादर केला असून सदर अहवालाची जिल्हाधिकारी कार्यालयामध्ये छाननी सुरू आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**लातूर जिल्ह्यातील भूकंपग्रस्तांची घरे व जागा नियमानुकूल करून
त्यांच्या मालकी हक्कात नोंद करण्याबाबत**

(४) * ८९७७२ श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.सुधाकर भालेराव (उदगीर) : सन्माननीय भूकंप पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लातूर जिल्ह्यात सन १९९३ मध्ये आलेल्या भूकंपामुळे अनेक घरांना तडे जाऊन घरे राहण्यासाठी अयोग्य झाल्याने अनेक नागरिकांनी गावाजवळील गावठाण, गायरान व खाजगी जमिनीत अनधिकृत पद्धतीने प्लॉट विकत घेऊन तात्पुरती घरे बांधली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त ठिकाणच्या घरांची नागरिकांच्या मालकी हक्कात नोंद नसल्याने या नागरिकांना शासनाच्या घरकुल योजनेचा लाभ व बँकेचे कर्ज मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू घरे व जागा पूर्वीचा ताबा ग्राह्य धरून व दंडात्मक नोंदणी फी आकारून विशेष बाब म्हणून नागरिकांच्या मालकी हक्कात नोंदविण्यात यावी अशी मागणी लातूर ग्रामीण येथील स्थानिक लोकप्रतीनिधिंनी मा.मुख्यमंत्री व जिल्हाधिकारी, लातूर यांच्याकडे दिनांक २४ मे, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास लातूर येथे मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या आढावा बैठकीत केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या मागणीच्या अनुषंगाने सदर जागा व घरे नियमानुकूल करून भोगवट्यातून नागरिकांच्या मालकी हक्कात नोंदविण्याबाबत व येथील घरे नसलेल्या नागरिकांना घरकुल मंजूर करण्याबाबतचे आदेश मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी जिल्हाधिकारी, लातूर यांना सदर आढावा बैठकीत दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, त्यानुसार शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संभाजी पाटील-निलंगेकर : (१), (२), (३) व (४) होय.

(५) लातूर जिल्ह्यातील अशा प्रकारच्या सर्व कुटुंबांचे विस्तृत सर्वेक्षण जिल्हाधिकारी कार्यालयामार्फत करून त्याबाबतचा प्रस्ताव विभागीय आयुक्त औरंगाबाद यांचेकडून मागविण्यात येत आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे घाटिवळे (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) येथील काजळी नदीवर
ऑबली दरा येथे पूल बांधण्याबाबत**

(५) * ८९७१० श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे घाटिवळे (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) येथील काजळी नदीवर ऑबली दरा येथे पूल बांधण्याबाबतचा ठराव ग्रामसभेमध्ये पारित करून तो पंचायत समिती रत्नागिरी येथे पाठविण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पूल बांधण्याबाबत तेथील ग्रामस्थांनी मा.सार्वजनिक बांधकाम मंत्री, पालकमंत्री, रत्नागिरी व जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांच्याकडे माहे फेब्रुवारी, २०१६ च्या पहिल्या सप्ताहात लेखी निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने सदर पुलाचा सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या योजनेत समावेश करून पुलाचे तातडीने बांधकाम करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) होय.

(३) व (४) मागणीकृत पुलाच्या दोन्ही बाजूचे रस्ते योजनाबाह्य आहेत. योजनाबाह्य रस्त्यावरील काम सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या निकषात बसत नाही. सदर योजनाबाह्य रस्ता सन २००१-२१ च्या रस्ते विकास आराखडा मध्ये समाविष्ट करण्याचा प्रस्ताव विचाराधीन नाही.

**अकोला जिल्हाधिकारी कार्यालयात सी.सी.टी.व्ही. कॅमेरे
खरेदीत झालेला गैरव्यवहार**

(६) * ११२५९ श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जिल्हाधिकारी, अकोला यांनी त्यांचे अधिनस्त उपजिल्हाधिकारी, उप विभागीय अधिकारी व तहसील कार्यालयांसाठी १११ सी.सी.टी.व्ही. कॅमेरे खरेदी करण्यासाठी जिल्हा वार्षिक योजना सन २०१४-२०१५ मधून १५ लाख रुपयांचा निधी उपलब्ध करून दिला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कामाचे कंत्राट मे. ए.एस.झेड इन्फोटेक, नाशिक यांना देऊन केंद्रीय भांडार विभागाचे दर करारानुसार सी.सी.टी.व्ही. कॅमेरे लावण्याचे आदेश देण्यात आले होते. परंतु उक्त पुरवठादाराने सी.सी.टी.व्ही. कॅमेऱ्यांचा अधिकचा पुरवठा केल्याने सन २०१५-२०१६ च्या जिल्हा वार्षिक योजनेतून (नाविष्यपूर्ण योजना) पुनश्च: ६ लक्ष रुपये पुरवठादारास दिनांक २ जानेवारी, २०१६ रोजी वा त्यासुमारास अदा करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी पुरवठादाराने पुरविलेल्या सी.सी.टी.व्ही. कॅमेरे व इतर यांत्रिक उपकरणांच्या स्पेसिफिकेशन बाबत तज्ञांकडून खात्री करून घेण्यात आली नसल्यामुळे या प्रकरणात गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(५) असल्यास, चौकशीनुसार या प्रकरणातील संबंधित पुरवठादार व दोषी अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) जिल्हाधिकारी कार्यालय, अकोला आणि त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या कार्यालयांसाठी एकूण १११ सी. सी. टि. व्ही. कॅमेरे बसवण्यासाठी रु.१८,९७,९३७/- चा खर्च झाला आहे. सन २०१४-१५ च्या जिल्हा वार्षिक योजनेतून या योजनेसाठी रु.१५ लाखाचा निधी उपलब्ध झाल्याने

रु.३,९७,९३७/- देणे बाकी होते. सदर देणे अदा करण्यासाठी व नविन जिल्हा इमारतीमध्ये काही कॅमेरे बसविण्यासाठी रु.६ लाखाचा निधी दिनांक ०२/०१/२०१६ रोजी मंजूर करण्यात आला आहे. त्यामधून उर्वरित रु.३,९७,९३७/- चे देयक अदा करण्यात आले आहे.

(३) केंद्रिय भांडार यांच्या दरकराराच्या आदेशातील पुरवठादाराकडून सी.सी.टी. व्ही कॅमेरे व इतर यांत्रिक उपकरणे खरेदी केल्याने त्यांच्या स्पेसिफिकेशनविषयी तज्ञांकडून तपासणी करण्यात आलेली नाही.

सदर प्रकरणी गैरव्यवहार झाल्याचे दिसून आलेले नाही.

(४), (५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुरंदर, हवेली व दोंड (जि.पुणे) तालुक्यातील जमिनीचे तुकडे पाडून विक्री करण्यात येत असल्याबाबत

(७) * ९१३२६ श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर) :

सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुरंदर, हवेली व दोंड (जि.पुणे) तालुक्यातील जमिनीचे बेकायदा १ गुंठा, २ गुंठे असे तुकडे पाडून विक्री केली जात असून या जमिनीचे दस्त नोंद होत असल्याने नागरिकांची फसवणूक होत असल्याची बाब दिनांक १३ जून, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीनुसार उक्त तालुक्यातील जमिनीचे तुकडे पाडून विक्री करण्यास बंदी घालण्याबाबत व जमिनीच्या या तुकड्यांचे दस्त नोंद न करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) सह जिल्हा निबंधक, पुणे शहर यांच्या कार्यालयास प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने त्यांनी तपासणी केली असता तत्कालीन सह दुय्यम निबंधक, हवेली क्र.६ यांनी गुंठेवारीचे दस्त नोंदविल्याबाबतचा अहवाल दिनांक ०४.०६.२०१६ च्या पत्रान्वये नोंदणी

उपमहानिरीक्षक, पुणे विभाग, पुणे या कार्यालयास सादर केला होता. त्याआधारे नोंदणी महानिरीक्षक व मुद्रांक नियंत्रक यांच्याकडून संबंधित दुय्यम निबंधक यांचेविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु करण्यात आली आहे.

(३) महाराष्ट्र नोंदणी नियम, १९६१ मधील नियम ४४ मध्ये नवीन दाखल झालेल्या खंड ई मधील तरतूदीमुळे नोंदणीस दाखल दस्ताव्दारे उद्देशित असणाऱ्या व्यवहाराबाबत केंद्र अथवा राज्य शासनाच्या एखाद्या कायद्याअन्वये निर्बंध असेल तर कायद्यातील तरतूदीप्रमाणे सक्षम प्राधिकारी यांचेकडील परवानगी अथवा नाहरकत प्रमाणपत्राची सत्यप्रत त्या दस्तासोबत जोडली आहे व त्या परवानगी अथवा ना हरकत प्रमाणपत्रातील नमूद कोणत्याही प्रमाणभूत अटी व शर्ती विसंगत रितीने तो दस्तऐवज लिहिलेला नाही याची खातरजमा करण्याची जबाबदारी दुय्यम निबंधक यांचेवर निश्चित करण्यात आली आहे. नोंदणी महानिरीक्षक व मुद्रांक नियंत्रक महाराष्ट्र राज्य यांच्या कार्यालयाच्या दि.२३.०८.२००६ च्या परिपत्रकान्वये सर्व दुय्यम निबंधक यांना यासंदर्भात योग्य ते निर्देश देण्यात आले आहेत.

दस्त नोंदणी करताना या तरतूदीचे पालन न झाल्याचे आढळून आल्यास संबंधित अधिकारी प्रशासकीय कारवाईस पात्र ठरतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

चंद्रपूर जिल्ह्यातील शंकरपूर-पेडगाव व रामपूर-पिंपळगाव या रस्त्यांबाबत

(८) * ९३३४९ श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चंद्रपूर जिल्ह्यातील शंकरपूर-भिसी-आमगाव-चिमूर-कोलारा-पळसगाव-पिपडा ते पेडगाव या प्रस्तावित रस्त्याचा सर्वे नुकताच शंकरपूर व भिसी या गावा दरम्यान करण्यात आला असून सर्वे दरम्यान या रस्त्यामुळे शंकरपूर व भिसी या गावातील अनेक नागरिक बेघर होणार असल्याने हा रस्ता उक्त गावांच्या बाहेरून बाह्य वळण रस्ता काढून बनविण्यात यावा अशी मागणी

तेथील नागरिकांनी ग्रामपंचायत कार्यालयाकडे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रामपूर-पिंपळगाव (जि.चंद्रपूर) या रस्त्याची दुरुवस्था होऊन रस्ता पूर्णतः उखडला असल्यामुळे रस्त्याची दुरुस्ती करण्याची मागणी तेथील ग्रामस्थांनी संबंधित अधिकाऱ्यांकडे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या दोन्ही रस्त्यांबाबत केलेल्या मागण्यानुसार शंकरपूर ते पेडगाव हा रस्ता शंकरपूर व भिंसी या गावा बाहेरून बाह्य वळण रस्ता बांधून बनविण्याबाबत तसेच रामपूर-पिंपळगाव या रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय खरे आहे.

(२) नाही, तथापि ग्रामस्थांनी दिनांक १०/६/१६ रोजीच्या सरपंच ग्रामपंचायत भिंसी यांना सादर केलेल्या निवेदना द्वारे भिंसी गावा बाहेरून प्रस्ताविक महामार्ग नेण्याबाबत विनंती केली आहे.

(३) व (४) प्रश्नांकित रस्त्याबाबत ग्रामस्थांनी केलेल्या मागणी प्रमाणे भिंसी गावातून जाणाऱ्या शंकरपूर भिंसी-जामगांव चिमूर-कोल्हार, पळसगांव ते पेडगांव या रस्त्यांच्या सुधारण्याचे काम मंजूरीनुसार गावातूनच करण्यात येणार आहे. गावाबाहेरून हा रस्ता नेण्याबाबत कोणतेही नियोजन नाही.

रामपूर ते पिंपळगांव दरम्यानचा रस्ता ६.९० कि.मी. लांबीचा असून, जिल्हा परिषद चंद्रपूर यांच्या अखत्यारित आहे. या लांबी पैकी रामपूर ते बोडधा २.३० कि.मी. लांबीचा रस्ता ग्रा.मा. ८५ चा भाग आहे. या भागातील रस्ता सुस्थितीत आहे. उर्वरित बोडधा ते पिंपळगांव लांबीत असलेला ४.६० कि. मी. रस्ता हा नियोजन बाह्य आहे. या लांबीत रस्ता मूरमी पृष्ठ भागाचा आहे. या लांबीचा रस्ता मंजूरी, निधी व निकष प्राधान्य क्रमानुसार आवश्यक कामे हाती घेऊन सुस्थितीत ठेवण्याचे नियोजन आहे.

**धामणी (ता.राधानगरी, जि.कोल्हापूर) मध्यम प्रकल्पाचे
काम सुरु करण्याबाबत**

- (९) * १४०४९ श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) धामणी (ता.राधानगरी, जि.कोल्हापूर) मध्यम प्रकल्पासाठी ७८२ कोटी रुपयांची सुधारीत प्रशासकीय मान्यता माहे ऑक्टोंबर, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान शासनाने दिलेली असतानाही प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाअभावी प्रकल्पाचे काम प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, धामणी मध्यम प्रकल्पामुळे राधानगरी, पन्हाळा, करवीर या तालुक्यातील १५०० हेक्टरहून अधिक जमीन ओलिताखाली येणार असून गावठाणमधील २७ घरांच्या पुनर्वसनाबाबत मा.मदत व पुनर्वसन मंत्री यांच्या दालनामध्ये बैठक होऊन ३ महिन्यापेक्षा अधिक कालावधी झालेला असतानाही अद्याप याबाबत कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकल्पातील प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करून प्रकल्पाचे काम तात्काळ सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

धामणी प्रकल्पाने बाधित प्रकल्पग्रस्तांची एकूण संख्या १२३ इतकी असून त्यापैकी ६६ प्रकल्पग्रस्तांना ६० हे. पर्यायी जमिनीचे वाटप करण्यात आले आहे. तसेच उर्वरित ५७ प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी जमीन वाटपासाठी ६० हे. क्षेत्राची आवश्यकता असून, धामणी प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रात पुनर्वसनासाठी आवश्यक असलेली जमीन उपलब्ध होत नसल्याने पुनर्वसनासाठी विलंब होत आहे. तथापि, धामणी प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी जमीन वाटपासाठी आवश्यक क्षेत्र उपलब्ध नसल्याने कुंभी प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रातील ३०.८२ हे.आर क्षेत्र धामणी प्रकल्पग्रस्तांना वाटप करण्यास शासन मान्यता देण्यात आली आहे.

धामणी प्रकल्पबाधित एकूण २०४ प्रकल्पग्रस्तांपैकी १०६ प्रकल्पग्रस्तांना भूखंडाचे वाटप करण्यात आले असून, उर्वरित ९८ प्रकल्पग्रस्तांना त्यांचे पसंतीनुसार भूखंड वाटप करण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

(२) धामणी मध्यम प्रकल्पामुळे पन्हाळा, गगनबावडा व राधानगरी या तालुक्यातील सुमारे १४०० हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली येणार आहे. मा. मंत्री (मदत व पुनर्वसन) महोदयांनी दि. १७.३.२०१७ रोजी झालेल्या बैठकीत दिलेल्या निदेशानुसार मौजे राई येथील गावठाणालगतच्या शासकीय जमिनीवरील अतिक्रमित घरांचा मोबदला प्रकल्पग्रस्तांना अदा करण्याची कार्यवाही जलसंपदा विभागाकडून सुरु आहे.

(३) मौजे राई गावाचे भूसंपादन करण्याबाबतची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गोविंदवाडी (ता.कल्याण, जि.ठाणे) बाह्य वळण रस्त्यावरील पुलाचे बांधकाम निकृष्ट दर्जाचे केल्याबाबत

(१०) * ९१३५० प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी) : सन्माननीय सार्वजनिक

बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कल्याण (जि.ठाणे) येथील आग्रा रोड वरून होणाऱ्या वाहतुकीला पर्याय म्हणून बांधण्यात आलेल्या गोविंदवाडी बाह्य वळण रस्त्यावर रस्ते विकास महामंडळाने (एमएसआरडीसी) बांधलेला पूल कमकुवत झाला असून अवजड वाहनांना प्रवेश निःषिद्ध असा फलक तेथे लावण्यात आला असल्याचे माहे मे, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पुलाचे बांधकाम करून एक वर्षाचा कालावधी पूर्ण होण्या आधीच पूल कमकुवत झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार सदर पुलाचे बांधकाम करणाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) कल्याण (जिल्हा-ठाणे) येथील आग्रा रोड वरून होणाऱ्या वाहतूकीला पर्याय म्हणून बांधावयाच्या गोविंदवाडी बाह्य वळण रस्त्याचे काम करण्याची विनंती कल्याण-डोंबिवली महापालिकेने महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळास केली होती. महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाच्या संचालक मंडळाच्या बैठकीत सदरहू काम हाती घेण्यास सन २०१० मध्ये मंजूरी देण्यात आली होती. गोविंदवाडी बाह्य वळण रस्त्याचे काम महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाने पूर्ण करून सन २०१७ मध्ये सदर रस्ता वाहतूकीस खुला केला. तथापि प्रश्नात नमूद गोविंदवाडी बाह्य वळण रस्त्यावरील पूलाचे बांधकाम कल्याण-डोंबिवली महापालिकेने सन २००१ मध्ये केले होते. मात्र महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाच्या सल्लागाराने सन २०१६ मध्ये सादर केलेल्या अहवालानुसार कल्याण-डोंबिवली महापालिकेने सन २००१ मध्ये बांधलेला हा पूल कमकुवत असल्याचे निदर्शनास आल्याने 'अवजड वाहनांना प्रवेश निषिध्द' असा फलक महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाकडून लावण्यात आला आहे.

या पुलाची पुर्नबांधणी करण्यासाठी प्राथमिक अंदाजपत्रक महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाने तयार केले असून या बाबतचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या पायाभूत सुविधा समितीसमोर लवकरच सादर करण्यात येईल.

(२) नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ जिल्ह्यात नांदेसावगी (ता.बाभुळगाव) व विटगांव बुद्रुक
(ता.उमरखेड) येथे अवैध रेतीचा उपसा होत असल्याबाबत

(११) * ९३७८५ श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड), डॉ.अशोक उईके
(राळेगाव) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील
काय :-

- (१) नांदेसावगी (ता.बाभुळगाव, जि.यवतमाळ) येथील रेती घाटावर अवैध रेती उपसा करणारी बोट, १२० ब्रास रेती व १७ रेतीवाहतुकीचे ट्रक अप्पर जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांनी दिनांक १७ जानेवारी, २०१७ रोजी जप्त करून संबंधितांवर १८ लाख रुपयांचा दंड आकारला होता, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त दंडाच्या रकमेपैकी केवळ पाच लक्ष रुपये दंड तहसील कार्यालय बाभुळगाव येथे भरण्यात आला असून उर्वरित दंडाची रक्कम कंत्राटदाराकडून वसूल करण्यात आली नसल्याचे व या प्रकरणाची कागदपत्रे तहसील कार्यालय, बाभुळगाव येथून गहाळ झाली असल्याचे दिनांक २० जून, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच, विटगांव बुद्रुक (ता.उमरखेड, जि.यवतमाळ) येथील पैनगंगा नदीवर १५ ते २० ट्रॅक्टरच्या सहाय्याने अहोरात्र वाळू उपसा सुरु असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या दोन्ही प्रकरणी चौकशी करून नांदेसावगी येथील रेती घाटावर अवैध रेती उपसा करणाऱ्या कंत्राटदाराकडून उर्वरित दंडाची रक्कम वसूल करून या प्रकरणाची कागदपत्रे गहाळ करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत तसेच विटगांव बुद्रुक येथील पैनगंगा नदीवर अवैध रेती उपसा करणाऱ्या रेती माफियांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) यवतमाळ जिल्ह्यातील बाभुळगांव तालुक्यातील मौजे नांदेसावंगी या रेतीघाटास दि.१७/०१/२०१७ रोजी अपर जिल्हाधिकारी, यवतमाळ, जिल्हा खनिकर्म अधिकारी, यवतमाळ, उपविभागीय अधिकारी, यवतमाळ, तहसिलदार बाभुळगाव यांनी इतर अधिकारी/कर्मचारी यांच्यासमवेत भेट दिली असता १२० ब्रास रेतीचा बेकायदेशीर साठा केल्याचे तसेच २१ वाहने रेतीची अवैधरित्या वाहतूक करित असल्याचे आढळून आले.

त्यानुसार सदर १२० ब्रास रेतीच्या अवैध साठ्याप्रकरणी तहसिलदार बाभुळगांव यांनी संबंधितांविरुद्ध दि.१७/१/१७ रोजीच्या आदेशान्वये

रु. १८,००,०००/- एवढ्या दंडात्मक रकमेचे आदेश पारित केले असून सदर रक्कम वसूल करून शासनजमा करण्यात आली आहे. तसेच संबंधित २१ वाहनमालकांविरुद्ध तहसिलदार बाभूळगांव यांनी दि.१८/०१/२०१७ रोजी एकूण रु. ६,१५,०००/- एवढ्या दंडात्मक रकमेबाबत आदेश पारित करून सदर रक्कम वसूल करून शासनजमा केली आहे.

सदर प्रकरणासंबंधीची कोणतीही कागदपत्रे तहसिलदार कार्यालय बाभूळगाव येथून गहाळ झाली असल्याचे दि.२० जून, २०१७ रोजी वा त्यादरम्यान निदर्शनास आलेले नाही.

यवतमाळ जिल्हातील उमरखेड तालुक्यात पैनगंगा नदीपात्रात विटगाव बुद्रुक नावाचा वाळूगट नसून बिटरगाव बुद्रुक नावाचा वाळूगट आहे. सदर वाळूगटातून १५ ते २० ट्रॅक्टरच्या सहाय्याने अहोरात्र वाळू उपसा सुरू असल्याचे माहे जून २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आलेले नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नंदुरबार जिल्ह्यात स्वाभिमान सबलीकरण योजनेत झालेला गैरव्यवहार

(१२) * ९३६०३ श्री.प्रशांत बंब (गंगापूर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नंदुरबार जिल्ह्यात स्वाभिमान सबलीकरण योजनेचा आदिवासी विकास विभागाचा १ कोटी, ८७ लाख ५० हजार रुपयांच्या निधीचा तत्कालीन कृषी अधिकाऱ्यांनी बनावट बँक खाते उघडून अपहार केला असल्याचे दिनांक ८ जून, २०१६ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कृषी अधिकाऱ्याने या योजनेतर्गतच्या ७१ लाभार्थींकडून नवीन विहिर खोदणे, विद्युत तेलपंप व पाईप बसविण्याचे काम पूर्ण झाल्याबाबत व सदर प्रकरणी कोणतीही तक्रार नसल्याबाबत १०० रुपयांच्या स्टॅम्प पेपरवर करारनामा करून त्याबाबत संबंधित विभागाकडे अहवालही सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, या प्रकरणाची चौकशी करून निधीचा अपहार करणाऱ्या दोषी कृषी विकास अधिकारी व बनावट लाभार्थी यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) अंशतः खरे आहे. तत्कालीन कृषि अधिकारी, जिल्हा परिषद नंदुरबार यांनी रु.१७७.५० लक्ष इतक्या शासकीय रकमेचा अपहार केल्याचे व बोगस लाभार्थ्यांची यादी सादर केल्याचे सकृतदर्शनी दिसून आले आहे.

- (२) अंशतः खरे आहे. संबंधित अहवाल कृषि विभागाकडे प्राप्त झालेला नाही.
- (३) प्रस्तुत योजनेत झालेल्या अपहार प्रकरणी सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास विभाग प्रकल्प, तळोदा यांनी तत्कालीन कृषि अधिकारी, जिल्हा परिषद नंदुरबार यांच्याविरुद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल केला असून त्यांना निलंबित करण्यात आले आहे व त्यांच्याविरुद्ध विभागीय चौकशीची कार्यवाही सुरु करण्यात आली आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे हरियाली (मुंबई उपनगर) येथे बेकायदेशीररित्या बोगदा खोदून
पोहोच रस्त्याचे काम केल्याबाबत**

- (१३) * १२५८२ श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मौजे हरियाली (मुंबई उपनगर) येथील न.भू.क्र. ४ डी/ १ ते ४ डी ६, येथील सनसिटी निवासी संकुलालगतच्या डोंगरामध्ये बेकायदा बोगदा खोदण्यात आला असून सदर बोगद्यातून वाहतूक केली जात असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत स्थानिक लोकप्रतीनिधिनी संबंधित अधिकाऱ्यांकडे तक्रार केल्यानंतर दिशाभूल करणारे उत्तर मिळाल्याने त्यांनी जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांच्याकडे सदर प्रकरणाची चौकशी करण्याची विनंती केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत चौकशी करण्यात आली आहे काय,
 (४) असल्यास, चौकशीनुसार उक्त ठिकाणी डोंगर पोखरून अवैध बोगदा करणाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) मौजे हरियाली, ता.कुर्ला येथील स.नं. ११२ पै.नं. भू.क्र.४ डी/१ ते४, डी/६ येथे संबंधित विकासकाने बोगदा खोदून पोहोच रस्त्याचे काम केले असल्याचे दिसून आले. सदर खोदकामास महापालिकेची परवानगी घेतली नाही व खोदकाम थांबविण्याची नोटीस देऊनही विकासकाने सदर खोदकाम बंद केले नाही म्हणून संबंधित विकासकावर बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने पोलिस ठाणे, विक्रोळी पार्कसाईट येथे गुन्हा दाखल केला असून, सदर काम बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने बंद केले आहे. सदर रस्त्याचा वापर सार्वजनिक वाहतूकीसाठी होत नाही.

स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांच्याकडे दि.१५/०५/२०१७ व दि.०६/०६/२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये मौजे हरियाली येथे अनधिकृत बोगदा खोदल्यासंदर्भात स्थळपहाणी करण्याबाबत, संबंधितांवर कारवाई करण्याबाबत व त्यासंदर्भात संबंधित अधिकाऱ्यांची तात्काळ बैठक घेण्याबाबत विनंती केली आहे. याबाबत जिल्हाधिकारी मुंबई उपनगर यांच्यास्तरावर कार्यवाही सुरू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

परिवहन विभागाच्या करभरणा प्रक्रियेत झालेला गैरव्यवहार

(१४) * ९४०७७ श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईसह राज्यातील खासगी बसेसकडून परिवहन विभागाकडे करण्यात येणाऱ्या करभरणा प्रक्रियेत मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार झाला असल्याची माहिती दिनांक ३ जुलै, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, परिवहन विभागाकडे करभरणा करण्यासाठी संगणकीय प्रणालीचा अभाव असल्यामुळे मुंबईसह संपूर्ण राज्यात अद्यापही रोख रकमेचा भरणा करावा लागत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, परिवहन विभागामध्ये बसचालकांना कर भरताना तीन स्लिप भराव्या लागत असून त्यातील दुसऱ्या व तिसऱ्या स्लिपखाली कार्बन कॉपी असल्याने अनेकदा करातील सुरुवातीचे आकडे नोंदले जात नसल्याचेही बसचालकांच्या संघटनेने निदर्शनास आणले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, चौकशीनुसार उक्त प्रकरणी दोषी आढळून येणाऱ्या संबंधितावर कारवाई करण्याबाबत व करभरणा प्रक्रिया पारदर्शक होण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिवाकर रावते : (१) दि.०४.०७.२०१७ रोजी वृत्तपत्रात बातमी प्रसिध्द झाली होती.

(२) परिवहन विभागाने एकूण ५० कार्यालयांपैकी ४६ कार्यालयांमध्ये “वाहन ४.०” आणि ३९ कार्यालयांमध्ये “सारथी ४.०” संगणक प्रणाली सुरु केली आहे. उर्वरित कार्यालयांमध्ये संगणक प्रणाली सुरु करण्याचे काम प्रगती पथावर आहे. डिजीटल कॅशलेस व्यवहारांना चालना मिळण्यासाठी संगणकीय प्रणालीचे ई-ऑडिट करण्याच्या सूचनांबाबत परिपत्रक निर्गमित केले आहे. प्रादेशिक परिवहन कार्यालय, औरंगाबाद येथे परिवहन संवर्गातील वाहनांचा ऑनलाईन कर भरणा कार्यपध्दतीची चाचणी घेण्यात येत असून, सदर कामकाज अंतिम टप्प्यावर आहे. तसेच, सध्यास्थितीत व्यवसाय कर भरणा रोख स्वरूपात स्विकारण्यात येतो.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) वर्तमान पत्रात प्रसिध्द झालेल्या बातमीच्या अनुषंगाने मुंबई बस मालक संघटनेने केलेल्या आरोप मोघम स्वरुपाचे असून, त्यांचेकडून कोणत्याही विवक्षित स्वरुपाची नेमकी माहिती प्राप्त न झाल्यामुळे कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे राक्षसभुवन (पाथरवाला) (ता.गेवराई, जि.बीड) मुख्य रस्ता ते गुळज या रस्त्याच्या कामात झालेला गैरव्यवहार

(१५) * ८८७१७ श्री.लक्ष्मण पवार (गेवराई) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे राक्षसभुवन (पाथरवाला) (ता.गेवराई, जि.बीड) मुख्य रस्ता ते गुळज, राष्ट्रीय महामार्ग क्र.२२२ ते भेंडटाकळी या रस्त्याच्या डांबरीकरणाचे काम, रा.मा.२२२ ते शेकटा रस्त्याचे काम तसेच रा.मा.२२२ ते टाकरवन (ता.माजलगाव) या १६०० मीटर रस्त्याचे काम काही ठिकाणी अपुरे असताना तसेच काही ठिकाणी काहीच काम केलेले नसताना कंत्राटदारांनी संबंधीत अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने या सर्व कामांची देयके काढली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी व रहिवाशांनी शासनाकडे तक्रारी केल्या आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त तक्रारीच्या अनुषंगाने सदर कामांची चौकशी करून संबंधीत एजन्सी व कंत्राटदार तसेच कंत्राटदाराला मदत करणाऱ्या संबंधित अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्नाधीन रस्त्यांबाबत मा.विधानसभा सदस्य यांनी क्षेत्रिय कार्यालयाकडे तक्रार केली आहे.

(३) व (४) प्रश्नांकित बाबीसंदर्भात सविस्तर तपासणी करण्याचे निर्देश अधीक्षक अभियंता, दक्षता व गुणनियंत्रण मंडळ, औरंगाबाद यांना देण्यात आले आहेत व चौकशी अहवाल प्राप्त झाल्यावर त्यातील निष्कर्षानुसार कार्यवाही करण्याचे नियोजन आहे.

**सांगली व कोल्हापूर या दोन जिल्ह्यांना जोडणारा वारणा नदीवरील
पूल उंच करण्याबाबत**

(१६) * ८८७४२ श्री.शिवाजीराव नाईक (शिराळा) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सांगली व कोल्हापूर या दोन जिल्ह्यांना जोडणारा वारणा नदीवरील मांगले व काखे या गावाच्या हद्दीतील पूल उंच करण्याबाबत स्थानिक नागरिकांनी व लोकप्रतिनिधींनी लेखी निवेदनाद्वारे शासनाकडे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीनुसार उक्त ठिकाणचा पूल उंच करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२), (३) व (४) विषयांकित पूलाचे काम निकष, मंजूरी व निधी उपलब्धततेच्या अधीन राहून हाती घेण्याचे विभागाचे नियोजन आहे.

**चंदूर-इंगळी इजिमा क्र.३७ (ता.हातकणंगले, जि.कोल्हापूर) या
रस्त्यावरील पंचगंगा नदीवर पूल बांधण्याबाबत**

(१७) * ९०९२१ श्री.सुरेश हाळवणकर (इचलकरंजी) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चंदूर-इंगळी इजिमा क्र.३७ (ता.हातकणंगले, जि.कोल्हापूर) या रस्त्यावरील पंचगंगा नदीवर पुलाचे बांधकाम करण्याचा प्रस्ताव गत ३ वर्षांपासून प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर नदीवर पुल नसल्यामुळे नदीच्या दोन्ही बाजूकडील ग्रामस्थ व वाहनधारकांना २५ कि.मी. लांब असलेल्या मार्गाचा अवलंब करावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणी लोकप्रतिनिधी इंचलकरंजी यांनी वेळोवेळी सदर पुलाचे बांधकाम करणेसाठी निधी उपलब्ध करून देण्याची मागणी मा.सार्वजनिक बांधकाम मंत्री यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर पुलाचे तातडीने बांधकाम करणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) अंशतः खरे आहे.

पंचगंगा नदीवर प्रश्नांकित ठिकाणी पूल नसल्याने ग्रामस्थ वाहनधारकांना पंचगंगा नदीवरील अन्य पुलावरून सर्वसाधारण १२ कि.मी. अंतरावरून वाहतूक करावी लागते.

(३) होय.

(४) व (५) प्रश्नांकित पूलाची मागणी इतर जिल्हा मार्ग-३७ या जिल्हास्तरीय रस्त्यावरील असून सदरचा रस्ता देखभाल व दुरुस्तीसाठी जिल्हा परिषद, कोल्हापूर यांचे अखत्यारित आहे. प्रश्नांकित पूलाचे काम निकष, मंजूरी व निधी उपलब्धतेच्या अधीन राहून हाती घेण्याचे नियोजन आहे.

**भंडारा जिल्ह्यात यशोदा हायब्रीड सिड्स व रायझिंग सन सीड्स
कंपन्यांनी शेतकऱ्यांना निकृष्ट दर्जाचे बियाणे पुरविल्याबाबत**

(१८) * ९४३८२ श्री.चरण वाघमारे (तुमसर) : सन्माननीय कृषी मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) भंडारा जिल्ह्यात यशोदा हायब्रीड सिड्स व रायझिंग सन सीड्स कंपन्यांनी ७०० शेतकऱ्यांना निकृष्ट दर्जाचे बियाणे पुरविल्याबाबतच्या एकूण ८५ तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यानुसार नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देऊन यशोदा हायब्रीड सिड्स व रायझिंग सन सीड्स या कंपन्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) भंडारा जिल्ह्यात खरीप हंगाम २०१७-१८ मध्ये मे. यशोदा हायब्रीड सीड्स, हिंगणघाट व रायझिंग सन सीड्स, नागपूर या कंपनीच्या निकृष्ट बियाणांबाबतच्या तक्रारी प्राप्त झालेल्या नाहीत.

तथापि, सन २०१६-१७ मध्ये भंडारा जिल्ह्यात मे. यशोदा हायब्रीड सीड्स कंपनीच्या १० व रायझिंग सन सीड्स कंपनीच्या १० तक्रारी प्राप्त झालेल्या होत्या, हे खरे आहे.

(२) सन २०१६-१७ मधील तक्रारींच्या अनुषंगाने उप विभागीय कृषि अधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील तालुका तक्रार निवारण समितीकडून चौकशी करण्यात आलेली आहे.

(३) तक्रारींच्या अनुषंगाने मे.यशोदा हायब्रीड सीड्स, हिंगणघाट व रायझिंग सन सीड्स, नागपूर यांच्या तक्रार प्राप्त भात बियाणे वाणांवर निलंबनाची कारवाई करण्यात आलेली होती. सदर कंपन्यांनी तक्रारदार शेतकऱ्यांना भात बियाणे बदलून दिले. जनुकीय शुद्धतेबाबत तक्रारी प्राप्त नसल्याने निलंबित केलेल्या वाणांवरील बंदी कृषि आयुक्तालयाकडे झालेल्या सुनावणीत मागे घेण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजा धापेवाडा (बु.) (ता.कळमेश्वर, जि.नागपूर) येथील जमिनीवर
अवैधरित्या ले-आऊट पाडल्याबाबत**

(१९) * ८९३२१ श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजा धापेवाडा (बु.) (ता.कळमेश्वर, जि.नागपूर) येथील त.सा.क्र.१७, सर्वे क्र.५०७, आराजी १.५२, भो. वर्ग २ ही शासकीय रुग्णालयामागे असलेली शेतजमीन श्री.अमोल गजानन ताजणे व श्री.संजय नारायण कळंबे, रा.सावनेर यांच्या नावे असून सदर जमिनीचे हस्तांतर करण्यास मनाई आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या जमिनीच्या मालकांनी सदर जमिनीबाबत अकृषक परवानगी न घेता जमिनीवर माऊली मातानगर या नावाने ले-आऊट पाडून भूखंडाची अवैधरित्या विक्री केल्याचे माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने सदरहू जमिनीवर अवैधरित्या ले-आऊट पाडून भूखंडाची विक्री करणाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३), (४) व (५) मौजा. धापेवाडा (बु) ता.कळमेश्वर, जि.नागपूर येथील त.सा.क्र.१७, सर्वे क्र. ५०७, आराजी १.५२ हे. आर., भो. वर्ग-२ ही "सिलींग जमीन" श्री. अमोल गजानन ताजणे व श्री. संजय नारायण कळंबे यांचे नावे आहे.

श्री. अमोल गजानन ताजणे व संजय नारायण कळंबे यांनी सक्षम अधिकारी यांची पुर्व परवानगी न घेता उक्त सिलींग जमिनीवर "माऊली माता नगर" या नावाने ले आऊट पाडून विक्री केल्यामुळे त्यांना कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आली व विनापरवानगी अकृषिक वापर सुरु केल्यामुळे त्यांच्याकडून रु.७४,४८०/- दंडाची रक्कम वसूल करण्यात आली आहे. सदर भूखंडाची अवैधरित्या विक्री केली असली तरी त्यानुसार उक्त जमिनीच्या गा.न.नं. ७/१२ वर कोणताही फेरफार घेण्यात आलेला नाही.

उक्त जमीन हस्तांतरणास मनाई असताना विक्री करण्यास परवानगी देण्याच्या अनुषंगाने दुय्यम निबंधक कळमेश्वर व ग्रामसेवक मौजा-धापेवाडा यांना कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आली आहे. सदर प्रकरणी झालेल्या शर्तभंगाबाबत क्षेत्रिय स्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

**राज्यात स्कूलबसेस व्यतिरिक्त अवैध वाहने शालेय विद्यार्थ्यांच्या
वाहतुकीसाठी वापरली जात असल्याबाबत**

(२०) * ८४९१९ श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.नानाजी शामकुळे (चंद्रपूर) : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात स्कूलबसेस व्यतिरिक्त पिवळ्या रंगाची अवैध वाहने मोठ्या प्रमाणावर शालेय विद्यार्थ्यांच्या वाहतुकीसाठी वापरली जात असल्याची बाब प्रादेशिक परिवहन विभागाने स्कूलबसेस नियमावलीच्या अनुषंगाने माहे मार्च, २०१६ ते एप्रिल, २०१७ या वर्षभराच्या कालावधीत केलेल्या कारवाईत निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रादेशिक परिवहन विभागाकडून करण्यात आलेल्या कारवाईत ७ हजार, ७३८ अवैध गाड्या असल्याचे आढळून आले असून यामध्ये ठाणे व पनवेलमध्ये सर्वाधिक २ हजार, ६६९ अवैध गाड्या असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत चौकशी करून विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षेच्या दृष्टीने या अवैध वाहतूकदारांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिवाकर रावते : (१) ते (३) स्कूल बस नियमावलीच्या अनुषंगाने एप्रिल, २०१६ ते मार्च, २०१७ या कालावधीत विद्यार्थ्यांची वाहतूक करणाऱ्या ७३५१ वाहनांची तपासणी केली असता त्यामध्ये विद्यार्थ्यांची वाहतूक करणारी १९६५ वाहने दोषी आढळून आली. या दोषी वाहनांपैकी १५७ वाहने ठाणे व ४ वाहने पनवेल कार्यालयाच्या तपासणीमध्ये आढळून आली.

तसेच तपासणीत २१४२ स्कूलबस दोषी आढळल्या आहे. अश्या एकूण ४१०७ दोषी वाहनांपैकी ८०२ वाहने जप्त करण्यात आली असून रु.१८४.०९ लाख रुपये दंड वसूल करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिंगोली जिल्ह्यातील कृषि अधिकारी कार्यालयात तुषार सिंचन संच
विनावाटप पडून असल्याबाबत**

(२१) * १०२८३ डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यातील कृषि अधिकारी कार्यालयात शेतकऱ्यांना अनुदानावर वाटप करण्यासाठी शासनाने उपलब्ध करून दिलेले तुषार सिंचन संच विनावाटप पडून असल्याचे शेतकऱ्यांनी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, हिंगोली यांना माहे मे, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आणून दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार तुषार सिंचन संच लाभार्थी शेतकऱ्यांना तातडीने वाटप करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) नाही. कृषि विभागाकडून शेतकऱ्यांना तुषार सिंचन संचाचे वाटप करण्यात येत नाही. शासनाकडून राबविण्यात येणाऱ्या सुक्ष्म सिंचन योजनेतर्गत अनुदानाचा लाभ घेण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून ऑनलाईन अर्ज स्वीकारण्यात येतात व उपलब्ध अनुदानाच्या मर्यादेत प्राथम्यानुसार पूर्वसंमती देण्यात येते. पूर्वसंमती दिल्यानंतर शेतकऱ्याने त्यांच्या पसंतीच्या पुरवठादाराकडून सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करून अनुदानासाठी प्रस्ताव सादर केल्यानंतर अनुदानाची रक्कम त्यांच्या बँक खात्यावर जमा करण्यात येते.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पनवेल (जि.रायगड) परिसरातील भाडेपट्टा धारकांकडून अकृषिक दराने जमीन महसूल वसूल करण्याचा आदेश काढल्याबाबत

- (२२) * ८६०६५ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) सिडको, नवी मुंबई हद्दीतील पनवेल (जि.रायगड) परिसरातील जमिनीवरील भाडेपट्टा धारकांकडून अकृषिक दराने जमिन महसूल वसुलीचा तहसिलदार पनवेल यांनी काढलेला आदेश रद्द करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.महसूल मंत्री यांच्याकडे माहे मार्च, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पनवेल तालुक्यातील सर्व वसाहती सिडकोने लिज हक्काने वितरीत केलेल्या भूखंडावरच वसविण्यात आल्या असून लिज हक्कदारांकडून भाडेपट्ट्याची रक्कम व भूखंड हस्तांतरणाचे शुल्क सिडकोने वसूल केले असताना या ठिकाणच्या भूखंड/सदनिकावर वार्षिक कर देखील आकारण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर भूखंडावरील नागरिकांकडून अकृषिक दराने जमिन महसूलाची वसुली करण्यात येत असल्यामुळे नागरिकांचे आर्थिक नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करून अकृषिक दराने जमिन महसूल वसूल करण्याबाबतच्या तहसिलदार, पनवेल यांनी पाठविलेल्या नोटीसा रद्द करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सिडको कार्यक्षेत्रामध्ये सिडको महामंडळाने लिज हक्काने वितरीत केलेल्या पनवेल तालुक्यातील भूखंडाबाबत भाडेपट्ट्याची रक्कम, हस्तांतरण शुल्क / वार्षिक सेवा आकार सिडको महामंडळामार्फत वसूल केला जातो.

(३) व (४) सिडको महामंडळाने लिज हक्काने वितरीत केलेल्या भूखंडांवर महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ मधील तरतूदीनुसार अकृषिक आकारणी देय ठरते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

गडचिरोली जिल्ह्यात वाळूचे अवैध उत्खनन होत असल्याबाबत

(२३) * ८९७५० डॉ.देवराव होळी (गडचिरोली) : सन्माननीय महसूल

मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली जिल्ह्यातील गडचिरोली, चामोर्शी, धानोरा या तालुक्यातील अनेक ठिकाणी रेती व गौण खनिजांचे अवैध उत्खनन करून चोरट्या मार्गाने बाहेर राज्यात तस्करी केल्या जात असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी जिल्हाधिकाऱ्यांना सादर केलेल्या अहवालात वाळूची मोठ्या प्रमाणात तस्करी झाल्याचे निदर्शनास आल्याने जिल्हाधिकारी, गडचिरोली यांनी दोषी वाळू माफीयांवर ५ कोटीहून अधिक रुपयाचा दंड ठोठावला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त जिल्ह्यातील खनिज उत्खनन लिलाव प्रक्रियेतही अनियमितता आढळून आली असल्यामुळे शासनाच्या कोट्यवधी रुपयाच्या महसूलाचे नुकसान होत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या सर्व प्रकरणी चौकशी करून उक्त जिल्ह्यात अवैध उत्खनन करणाऱ्या वाळू माफीयांवर तसेच खनिज लिलाव प्रक्रियेत अनियमितता करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) शासन निर्णय दि.१२/०३/२०१३ मधील तरतूदीनुसार गडचिरोली जिल्ह्यात सन २०१६-१७ या वर्षासाठी ई-

ऑक्शन व ई-टेंडर या प्रक्रियेद्वारे लिलावासाठी ठेवलेल्या ६२ वाळूगटांपैकी एकूण ५२ वाळूगट लिलावात गेले असून त्याद्वारे शासनास सुमारे रू.३५.५२ कोटी एवढा महसूल प्राप्त झाला आहे.

गडचिरोली जिल्ह्यातील गडचिरोली, धानोरा व चामोर्शी या तालुक्यातून इतर राज्यात रेती तस्करी होत असल्याबाबतची प्रकरणे निदर्शनास आलेली नाहीत. तथापि, गडचिरोली, धानोरा व चामोर्शी या तालुक्यात रेतीचे अवैध उत्खनन व वाहतुकीची काही प्रकरणे निदर्शनास आली आहेत. माहे एप्रिल, २०१६ ते माहे जून, २०१७ या कालावधीत गडचिरोली, धानोरा व चामोर्शी तालुक्यात निदर्शनास आलेल्या अशा २४७ प्रकरणांमध्ये भरारी पथकांमार्फत कारवाई करून रू.१७,२९,९५०/- एवढा दंड वसूल करून शासनजमा केला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

रोझोदा (ता.रावेर, जि.जळगाव) येथील पुलाचे काम निकृष्ट दर्जाचे करण्यात येत असल्याबाबत

(२४) * ९२३६० श्री.हरीभाऊ जावळे (रावेर) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रोझोदा (ता.रावेर, जि.जळगाव) व बोरावल खु. (ता.यावल, जि.जळगाव) येथील पुलाचे काम कंत्राटदारामार्फत संध गतीने सुरु असून सदर काम निकृष्ट दर्जाचे करण्यात येत असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर दोन्ही ठिकाणच्या कामाबाबत स्थानिक लोकप्रतीनिधिनी संबंधित अधिकाऱ्यांकडे वारंवार तक्रार करूनही कंत्राटदारावर कोणतीच कारवाई करण्यात आली नाही आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त दोन्ही कामाबाबत चौकशी करून निकृष्ट दर्जाचे काम करणाऱ्या कंत्राटदाराविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली व करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) अंशतः खरे आहे.

रोझोदा येथील पुलाचे काम संधगतीने सुरू आहे. संबंधित कंत्राटदारांना यासाठी निविदेतील तरतूदीनुसार दंड आकारण्यात आला आहे.

बोरावल येथील पुलाचे काम निविदेतील तरतूदीप्रमाणे प्रगतीत आहे.

**नागन (ता.नवापूर, जि.नंदुरबार) मध्यम प्रकल्पातील
प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करण्याबाबत**

(२५) * ९२४८६ श्री.उदेसिंग पाडवी (शहादा) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागन (ता.नवापूर, जि.नंदुरबार) मध्यम प्रकल्पातील प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करण्याबाबत शासनाने योग्य निर्णय न घेतल्यास प्रकल्पग्रस्तांनी जलसमाधी घेण्याचा इशारा शासनास दिला असल्याचे दिनांक २४ जून, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार सदरहू प्रकल्पग्रस्तांचे तातडीने पुनर्वसन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) होय.

प्रकल्पग्रस्तांच्या दि.२८/०६/२०१७ च्या निवेदनाच्या अनुषंगाने दि.५/७/२०१७ रोजी जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी नंदुरबार, तहसीलदार नवापुर, सहाय्यक अभियंता श्रेणी-१ नागन मध्यम प्रकल्प, गटविकास अधिकारी, नवापुर यांनी केळी व बंधारपाडा येथील पुनर्वसन व नागरी सुविधांची पाहणी केली असून पाहणी अहवालातील सुचनेनुसार नागरी सुविधांच्या दुरुस्तीच्या कामाचे अंदाजपत्रक तयार करण्याची कार्यवाही जिल्हाधिकारी नंदुरबार यांच्या मार्फत करण्यात येत आहे.

(३) संबंधीत गावातील ग्रामस्थांनी बुडीत क्षेत्राबाहेरील घरांचे पुनर्वसन व बुडीत क्षेत्रात बाधीत झालेल्या शेतीचा मोबदला याबाबत मागणी केलेली आहे. सदर गावाचे पुनश्चः सर्वेक्षण करण्याबाबत फेर सर्वेक्षणाचा प्रस्ताव तयार करून तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ, जळगांव यांना सादर केला असून त्याबाबतचा पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अमरावती जिल्ह्यातील धारणी ते बैरागढ या रस्त्याची व कलमखार येथील गडाग नदीवरील पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत

(२६) * १२६४६ श्री.प्रभुदास भिलावेकर (मेळघाट) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धारणी ते बैरागढ (जि.अमरावती) या रस्त्याच्या दुरुस्तीकरीता लाखो रुपये खर्च करण्यात येऊनही रस्त्याची दुरुवस्था झाली असल्याने नागरिक व प्रवाशांची प्रवास करताना मोठ्या प्रमाणात गैरसोय होत असल्याचे माहे मे, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कलमखार (ता.धारणी, जि.अमरावती) गावाच्या सीमेवर असलेल्या गडाग नदीवरील गौलखेडा गावाला जोडणाऱ्या पुलाचीही दुरुवस्था झाली असून पूल वाहतूकीच्या वेळी हलत असल्यामुळे मोठी दुर्घटना घडण्याची शक्यता निर्माण झाली असल्याचे माहे मे, २०१७ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या दोन्ही प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार धारणी ते बैरागढ या रस्त्याची व गडाग नदीवरील पुलाची तातडीने दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

प्रश्नांकित रस्ता प्रजिमा ३ आहे. या रस्त्याच्या देखभाल दुरुस्तीसाठी उपलब्ध अनुदानातून आवश्यकतेनुसार खर्च करण्यात आला आहे. हा रस्ता

मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पातून जातो, या लांबीत रस्ता खडीचा आहे. वन विभागाकडून डांबरीकरण करण्याची परवानगी मिळत नाही. रस्ता खडीचा असल्याने वारंवार क्षतीग्रस्त होतो. या भागातील रस्ता व उर्वरित लांबीतील रस्ता खड्डे भरून व इतर आवश्यक दुरुस्त्या करून वाहतूकीसाठी सुस्थितीत ठेवण्यात आला आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाशिक तहसील कार्यालयात मध्यरात्री ऑनलाईन दाखले वितरीत झाल्याबाबत

(२७) * ८८९४४ श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम), श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तहसील कार्यालय, नाशिक येथील नायब तहसिलदारांच्या डेस्कवरून मध्यरात्री ऑनलाईन दाखले वितरीत झाल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विद्यार्थ्यांच्या व नागरीकांच्या सोयीसाठी शासनाने ऑनलाईन दाखले वितरणाची सुविधा उपलब्ध करून दिलेली असतांना नायब तहसिलदारांकडून मध्यरात्री दाखले वितरीत होणे ही बाब संशयास्पद असल्याने सदर प्रकरणाची व संबंधित अधिकाऱ्याची चौकशी करण्याचे आदेश जिल्हाधिकारी, नाशिक यांनी प्रशासनाला दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी पूर्ण करण्यात आली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीत काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार संबंधित दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) असे निदर्शनास आले नाही.

(२) व (३) नाशिक जिल्ह्यातील नागरिकांना वय, जात, अधिवास इ. विविध दाखल्या संदर्भातील सेवा पुरविण्यासाठी "सेतू" तसेच "महा-ई-सेवा" केंद्रांकडून महाऑनलाईन पोर्टलद्वारे तयार होणारे दाखले नागरिकांना ऑनलाईन पध्दतीने बायोमेट्रीक डीजीटल सिग्नेचर द्वारे स्वाक्षरीत करून वितरीत केली जातात. यासाठी सोमवार ते रविवार या सात दिवसांकरिता प्रत्येकी सात वेगवेगळे desk१, desk२ व desk३ म्हणून कर्मचारी /अधिकारी नेमण्यात आले असून या सर्वांना महाऑनलाईन पोर्टलवर लॉग इन करणेसाठी स्वतंत्र युजरनेम व पासवर्ड देण्यात आलेले आहेत.

नाशिक शहर /तालुक्यात मंगळवार या वाराकरिता उत्पन्न दाखले निर्गमित करणेसाठी श्रीमती शुभदा कुलकर्णी, नायब तहसिलदार, १२६-देवळाली विधानसभा मतदारसंघ यांची desk३ म्हणून नेमणूक करून त्यांना स्वतंत्र युजरनेम व पासवर्ड देण्यात आलेले आहेत, असे असतांना दि. ०६/०६/२०१७ रोजी रात्री ८.०० ते १२.०० वाजे दरम्यान श्रीमती कुलकर्णी यांचा युजरनेम व पासवर्ड वापरून वय व अधिवास दाखले नामंजूर करण्यात आल्याची तक्रार श्रीमती कुलकर्णी यांनी दाखल केली होती. तथापि, सदर तक्रार ही महा-ऑनलाईन पोर्टलवर ऑनलाईन पध्दतीने केलेल्या कामाबद्दल असल्याने, या बाबीसंदर्भात जिल्हा समन्वयक, महाऑनलाईन यांना तपासणी करून खुलासा करणेबाबतच्या सूचना जिल्हाधिकारी, नाशिक यांनी दिलेल्या आहेत.

महा-ऑनलाईन पोर्टलवरून सक्षम अधिकारी यांनी त्यांचे युजरनेम व पासवर्ड वापरून बायोमेट्रीक डीजीटल सिग्नेचर केल्याशिवाय, म्हणजेच बायोमेट्रीक मशिनवर अंगठ्याचा ठसा दिल्याशिवाय एकाही प्रमाणपत्रावर डिजीटल स्वाक्षरी होत नाही. त्यामुळे सदर प्रकरणात एकाही दाखल्यावर डिजीटल स्वाक्षरी झालेली नाही वा डिजीटल स्वाक्षरी होऊन एकही दाखला निर्गमित झालेला नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही

तलासरी (जि.पालघर) येथे बिल्डींग मटेरियल सप्लायचा बेकायदेशीर कारखाना सुरु असल्याबाबत

(२८) * ८८९२० श्री.पास्कल धनारे (डहाणू) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तलासरी (जि.पालघर) तालुक्याच्या ठिकाणच्या मुख्य बाजारपेठेतील राममंदिर व जिल्हा परिषद शाळेलगत बिल्डींग मटेरियल सप्लायच्या सुरु असलेल्या बेकायदेशीर कारखाण्यात रोज मोठ्या प्रमाणात बिल्डींग मटेरियलचे उत्पादन घेतले जात असून रेंती बंदी असतानाही कारखाण्यातून रेंती पुरवठा केला जात असल्याचे दिनांक २१ फेब्रुवारी, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या बेकायदेशीर कारखाण्याकडे महसूल विभागातील अधिकारी जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करित असल्यामुळे शासनाच्या महसूलाचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान होत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार या बेकायदेशीर कारखाण्यावर व याकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) पालघर जिल्ह्यातील तलासरी तालुका ठिकाणच्या मुख्य बाजारपेठेतील राममंदिर व जिल्हा परिषद शाळेलगत बिल्डींग मटेरियलचा पुरवठा करणारे दुकान सुरु असल्याचे निदर्शनास आले आहे. सदर ठिकाणी कोणत्याही प्रकारचा कारखाना नाही व कोणतीही वस्तू उत्पादित केली जात नाही. प्रस्तुत प्रकरणी महसूल विभागातील अधिकारी जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करित असल्याचे निदर्शनास आले नाही.

सदर जमिनीच्या वाणिज्य प्रयोजनार्थ वापरासाठी अकृषिक परवानगी घेतल्याचे दिसून न आल्याने तहसिलदार तलासरी यांनी संबंधितांविरुद्ध महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ मधील कलम ४५ अंतर्गत खुलासा सादर करण्याबाबत दिनांक ६/०७/२०१७ रोजी नोटीस बजावली आहे.

तसेच सदर जमिनीवर ४ ब्रास दगड (खडी+दगडपावडर) यांचा अवैध साठा केल्याचे आढळून आल्याने तहसिलदार तलासरी यांनी दिनांक ११/०७/२०१७ रोजीच्या आदेशान्वये रू. २०,८२०/- इतकी दंडात्मक रक्कम संबंधितांना शासनजमा करण्याबाबत कळविले आहे. सदर रक्कम वसूल करण्याची कार्यवाही तहसिलदार तलासरी यांच्यास्तरावर सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**फुलंब्री-औरंगाबाद (ता.फुलंब्री, जि.औरंगाबाद) रस्त्याचे
चौपदरीकरण करण्याबाबत**

(२९) * ८८९८३ श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) फुलंब्री-औरंगाबाद (ता.फुलंब्री, जि.औरंगाबाद) रस्त्यावरील चौका गावाजवळ ट्रक व दुचाकीच्या झालेल्या अपघातात एक युवक जागीच ठार होऊन त्याची पत्नी व मुलगा गंभीर जखमी झाल्याचे माहे जानेवारी, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, फुलंब्री-औरंगाबाद रस्त्यावर सतत अपघात होत असूनही या रस्त्याच्या चौपदरीकरणाचे काम दिर्घ काळापासून प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार सदर रस्त्याचे तातडीने चौपदरीकरण करण्याबाबत व सदर घटनेतील मृताच्या कुटुंबियांना आर्थिक मदत देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय. सदरील अपघात हा टेम्पो चालकाच्या चुकीमुळे झाला असल्याची फुलंब्री पोलीस ठाण्यामध्ये नोंद असल्याचे पोलीस अधीक्षक, औरंगाबाद ग्रामीण यांनी कळविले आहे.

(२), (३) व (४) जानेवारी, २०१७ मध्ये घोषित राष्ट्रीय महामार्ग ७५३ फ च्या औरंगाबाद ते सिल्लोड ह्या ६१ कि.मी. रस्त्याचे पेव्हड शोल्डरसह दुपदरीकरण व प्रमुख गावांमध्ये चौपदरीकरणाच्या कामासाठी १५ जून, २०१७ मध्ये कार्यारंभ आदेश देण्यात आले असून करारनाम्यानुसार २ वर्षांमध्ये काम पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे. ह्या प्रकल्पामध्ये औरंगाबाद ते फुलंब्री दरम्यानच्या महामार्गाच्या रुंदीकरणाचा समावेश आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भालूर, दहेगाव व टाकळी खु. (ता.नांदगांव, जि.नाशिक) येथील
 सामाजिक सभागृहाच्या इमारतीची कामे निकृष्ट दर्जाची केल्याबाबत**

(३०) * ८९३५४ श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भालूर, दहेगाव व टाकळी खु. (ता.नांदगांव, जि.नाशिक) येथे आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत सन २०१४-१५ या आर्थिक वर्षात प्रशासकिय मंजूरी मिळालेल्या सामाजिक सभागृहाच्या इमारतीची कामे सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, मनमाड यांनी निकृष्ट दर्जाची केली असून सदर कामे अनेक वर्षांपासून अपूर्ण अवस्थेत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केलेली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहे व त्यानुसार सदर कामे तात्काळ पूर्ण करण्याबाबत तसेच निकृष्ट दर्जाची कामे करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) भालूर, दहेगाव, टाकळी खु. (ता.नांदगांव, जि.नाशिक) येथील आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत सन २०१४-१५ या आर्थिक वर्षात एकूण ३ कामांना प्रशासकीय मान्यता मिळाली असून सदर स्थितीत तीनही कामे प्रगतीपथावर असून दि.३१/०८/२०१७ अखेर पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

या सर्व कामांच्या बांधकाम साहित्याची जिल्हा प्रयोगशाळेतून तपासणी करण्यात आली असून साहित्य तपासणी अहवाल समाधानकारक आहेत.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई उपनगरातील कांदळवन असलेल्या भागात झालेली अतिक्रमणे

(३१) * ८५६०७ श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई उपनगरातील विविध भागांचे सन २००५ ते सन २०१६ या कालावधीत उपग्रहाद्वारे काढण्यात आलेल्या नकाशा व छायाचित्रावरून जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांनी संबंधित तहसिलदारांना सन २००५ मध्ये उपनगरात १८०० हेक्टरवर पसरल्या असलेल्या किती कांदळवणावर सन २०१६ मध्ये अतिक्रमण झाले आहे याबाबतचा अहवाल सादर करण्याचे निर्देश दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त अहवाल जिल्हाधिकारी कार्यालयास प्राप्त झाला असून सदर अहवालात वर्सोवा, चारकोप, वांद्रे, कांदिवली, मार्वे, मालवणी, गोरेगाव व कांजूरमार्ग या कांदळवने असलेल्या भागात मोठ्या प्रमाणात अतिक्रमणे करण्यात आल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त अहवालाच्या अनुषंगाने मुंबई उपनगरात अतिक्रमणे करणाऱ्यांवर कारवाई करून सदरची अतिक्रमणे हटविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार : (१) हे खरे नाही.

(२) कांदळवन असलेल्या भागात अतिक्रमणे होत असल्याच्या तक्रारी वारंवार प्राप्त होतात.

(३) कांदळवन क्षेत्रात अतिक्रमण करणाऱ्या संबंधितांविरुद्ध पर्यावरण संरक्षण अधिनियम, १९८६, सागर तटीय क्षेत्राबाबत केंद्र व राज्य शासनाची विविध परिपत्रके, अधिसूचना तसेच रिट याचिका (L.) क्र. ३२४६/२००४ मध्ये मा. उच्च न्यायालयाने निर्गमित केलेले आदेश दिनांक ०६/१०/२००५ मधील निर्देश नुसार फौजदारी व इतर कारवाई करणेत येते. तसेच राखीव वनक्षेत्रातील कांदळवनावरील अतिक्रमणासंदर्भात महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ च्या कलम ५३, ५४ व ५४-अ अन्वये कारवाई करून कांदळवन कक्षाकडून मुंबई, मुंबई उपनगर व नवी मुंबई मधील ३७०५ अनधिकृत झोपड्यांचे निष्कासन माहे एप्रिल-२०१५ ते जुलै-२०१७ या दरम्यान करण्यात आलेले आहे.

(४) प्रकरणी विलंब नाही.

कुरुंदा (ता.वसमत, जि.हिंगोली) येथे अतिवृष्टीमुळे शेतकऱ्यांचे झालेले नुकसान

(३२) * ९३६८१ श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कुरुंदा (ता.वसमत, जि.हिंगोली) येथे दिनांक ३० जून, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास अतिवृष्टीमुळे (ढगफुटी) शेतकऱ्यांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अतिवृष्टीमुळे नुकसान झालेल्या नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांच्या नुकसानाबाबतची चौकशी पूर्ण झालेली असतानाही अद्यापपर्यंत या शेतकऱ्यांना कोणत्याही स्वरूपाची मदत मिळालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू शेतकऱ्यांना तातडीने मदत मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भूम (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना निकृष्ट दर्जाच्या
ज्वारी बियाण्यांचे वाटप करण्यात आल्याबाबत**

(३३) * ११९४९ श्री.राहुल मोटे (परांडा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भूम (जि.उस्मानाबाद) तालुक्यामध्ये माहे सप्टेंबर व ऑक्टोबर, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान कृषी विभागामार्फत शेतकऱ्यांना वाटप करण्यात आलेले ज्वारीचे बियाणे अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे असल्याने कणसामध्ये ज्वारीचे दाणे पूर्ण न भरल्याने पिक उत्पादन कमी होऊन शेतकऱ्यांचे नुकसान झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शेतकऱ्यांनी कृषी कार्यालय, भूम यांच्याकडे तक्रार केली असून स्थानिक लोकप्रतिनिधींनीही सदर बाब मा.कृषी मंत्री यांचेकडे दिनांक २८ जून, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निवेदन देऊन त्यांच्या निदर्शनास आणली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत चौकशी करून नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) शेतकऱ्यांना वाटप केलेले ज्वारीचे बियाणे निकृष्ट नव्हते.

(२) या प्रकरणी श्री. राहुल मोटे, विधानसभा सदस्य, यांचे दि.२७.०६.२०१७ रोजीचे पत्र प्राप्त झाले आहे.

(३) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान - भरडधान्य या योजनेतून भूम तालुक्यातील ९ गावांमध्ये ९० क्विं. बियाणे २२५० शेतकऱ्यांना अनुदानावर वाटप करण्यात आले होते व त्याची ९०० हे. क्षेत्रावर लागवड झाली होती तथापि, कणसामध्ये ज्वारीचे दाणे पुर्ण न भरल्याबाबत केवळ एका शेतकऱ्याची तक्रार तालुका कृषि अधिकारी, भूम जि. उस्मानाबाद यांच्याकडे

प्राप्त झाली होती. सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने तालुकास्तरीय समितीच्या चौकशीअंती संबंधित शेतकऱ्याच्या शेतामध्ये कमी ओलावा राहिल्यामुळे ज्वारीचे दाणे कमी प्रमाणात भरल्याचे दिसून आले. बियाणे निकृष्ट दर्जाचे असल्याबाबत संबंधित शेतकऱ्याच्या तक्रारीत तथ्य नसल्याने नुकसान भरपाई देण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाड व पोलादपूर (जि.रायगड) तालुक्यातील दरडग्रस्त गावांचे
पुनर्वसन करण्याबाबत**

(३४) * ८८२०५ श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.धैर्यशील पाटील (पेण) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाड व पोलादपूर (जि.रायगड) तालुक्यासह ८४ गावांवर पावसाळ्यात दरड कोसळण्याची शक्यता असल्याचे भूवैज्ञानिक आणि भूजल सर्वेक्षण विभागाने त्यांच्या अहवालात नमूद केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाड व पोलादपूर (जि.रायगड) तालुक्यांमध्ये जुई दासगाव, कोंडीवाले, रोहण इत्यादी गावांवर दरडी कोसळून वित्त व जिवित हानी झाली असून नुकसान झालेल्या कुटुंबाचे अद्यापही पुनर्वसन झाले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार उक्त दरडग्रस्त गावांचे पुनर्वसन करून दुर्घटनाग्रस्तांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत व या भागात दरड कोसळू नये यासाठी उपाययोजना करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) नाही. जुई दासगाव, कोंडिवाले, रोहण इत्यादि गावांचे पुनर्वसन पूर्ण झाले आहे.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही

भंडारा व पवनी (जि.भंडारा) तालुक्यात अवैध रेती वाहतूक करणाऱ्या ट्रकने मुलीचा झालेला मृत्यू

(३५) * ११७९५ श्री.रामचंद्र अवसरे (भंडारा) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भंडारा व पवनी (जि.भंडारा) तालुक्यातील वैनगंगा नदीपात्रातून अवैध रेतीचे उत्खनन होत असून अवैध रेती वाहतूक करणाऱ्या ट्रकने बोरगाव येथील प्राची मोतीलाल मांडवकर या मुलीचा मृत्यू झाला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त तालुक्यात वाहनाच्या क्षमतेपेक्षा जास्त रेतीची वाहतूक केल्यामुळे रस्ते नादुरुस्त झाले असून सदरच्या अवैध रेती वाहतूक करणाऱ्या ट्रक मालकाकडून अधिकारी व कर्मचारी प्रती ट्रक हजार रुपये घेऊन ट्रक सोडून देत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार उक्त तालुक्यात अवैध रेती उपसा करून वाहनाच्या क्षमतेपेक्षा जास्त रेतीची वाहतूक करणाऱ्या रेती माफियांवर तसेच यास मदत करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) दिनांक २२/०६/२०१७ रोजी मौजे बोरगावजवळ एका रेतीने भरलेल्या वाहनाने प्राची मोतीलाल मांडवकर या शाळकरी मुलीस धडक दिल्याने तिचा मृत्यू झाला असल्याची बाब निदर्शनास आली आहे.

भंडारा जिल्ह्यातील भंडारा व पवनी तालुक्यात माहे एप्रिल, २०१७ ते जून, २०१७ या कालावधीत वाहन क्षमतेपेक्षा जास्त रेतीची अवैध वाहतूक करताना निदर्शनास आलेल्या एकूण २६ प्रकरणांपैकी १४ प्रकरणांमध्ये उपप्रादेशिक परिवहन अधिकारी भंडारा यांनी कारवाई करून रु. ४,३५,९४०/- एवढा दंड वसूल करून शासनजमा केला आहे. तसेच उर्वरीत प्रकरणांमध्ये उपप्रादेशिक परिवहन अधिकारी भंडारा यांच्या स्तरावर कार्यवाही सुरू आहे.

अवैध रेती वाहतूक करणाऱ्या ट्रक मालकांकडून अधिकारी/कर्मचारी पैसे घेऊन सोडून देत असल्याची बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भोकरदन (जि.जालना) तालुक्यात निकृष्ट दर्जाच्या कपाशी
बियाण्यामुळे शेतकऱ्यांचे झालेले नुकसान**

- (३६) * ९४२९३ श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.नारायण कुचे (बदनापूर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मौजे तळणी, बरजळा लोखंडे, सोयगाव देवी, दगडवाडी, दानापूर, आन्वा, वाकडी, सिरसगाव, कुंभारी, नांजा, क्षिरसागर (ता.भोकरदन, जि.जालना) गावांतील शेतकऱ्यांनी मल्लिका नावाच्या कपाशीच्या बियाण्यांची लागवड केली असून लागवड केलेले बियाणे उगवले नसल्याने कंपनीवर फसवणूकीचा गुन्हा दाखल करून कारवाई करण्याची मागणी कृषी अधिकारी, पं.स. भोकरदन, जि.जालना यांच्याकडे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान शेतकऱ्यांनी केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीनुसार सदरहू कंपनीवर कारवाई करण्याबाबत तसेच नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसानभरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) अंशतः खरे आहे.

न्यूझिवीडू सीड्स या कंपनीच्या मल्लीका या वाणाच्या बी.टी.कापूस बियाणांची कमी उगवण झाल्याबाबत, जालना जिल्ह्यातील भोकरदन तालुक्यातील मौजे बरंजळा लोखंडे या गावातील २ शेतकऱ्यांच्या तक्रारी पंचायत समिती, भोकरदन कार्यालयास दिनांक १९ जून, २०१७ रोजी प्राप्त झालेल्या आहेत. तथापि, मौजे तळणी, सोयगाव देवी, दगडवाडी, दानापुर, आन्वा, वाकडी, सिरसगाव, कुंभारी, नांजा, क्षिरसागर या गावातील शेतकऱ्यांच्या कापूस बियाणांच्या तक्रारी प्राप्त झालेल्या नाहीत.

(२) होय.

(३) तक्रारदार शेतकऱ्यांच्या क्षेत्राची जिल्हास्तरीय तक्रार निवारण समितीने पाहणी केलेली आहे. सदर पाहणी नंतर शेतकऱ्यांनी पेरलेल्या लॉटचे बियाणे बीज परिक्षण प्रयोगशाळा, परभणी येथे पाठविण्यात आलेले होते. बियाणे नमूना उगवण क्षमता तपासणीत पास झालेला असून, उगवण कमी होण्यास बियाणे कारणीभूत नसल्याचे निदर्शनास आलेले आहे. नुकसान भरपाई अनुज्ञेय ठरत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गुहागर (जि.रत्नागिरी) तालुक्याच्या किनारी भागात धूपप्रतिबंधक बंधारे बांधण्याबाबत

(३७) * ८५३५४ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.नारायण कुचे (बदनापूर) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मौजे अंजनवेल-भोईवाडी (ता.गुहागर, जि.रत्नागिरी) येथील लोकवस्तीला समुद्राच्या उधाणाच्या भरतीच्या पाण्यामुळे धोका निर्माण झाल्यामुळे या ठिकाणी बाह्य वळण मार्ग किंवा धूपप्रतिबंधक बंधारा बांधण्यात यावा अशी मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच गुहागर (ता.गुहागर, जि.रत्नागिरी) शहराच्या किनारी भागातील जमिनीची समुद्राच्या लाटांमुळे धूप होवून बागा व लोकवस्तीचे नुकसान होत

असल्याने गुहागर-वरचापाट, बाजारपेठ आणि गुहागर बाग या ठिकाणी धूपप्रतिबंधक बंधारे बांधण्याची मागणी लोकप्रतिनिधी यांच्याकडून करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मिऱ्या (जि.रत्नागिरी) गावात दोन वर्षापूर्वी बांधलेल्या धूपप्रतिबंधक बंधारा फुटून दगड समुद्रात वाहून गेल्याने मिऱ्या गावाला पावसाळ्यात धोका निर्माण झाल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त मागण्यांच्या अनुषंगाने गुहागर तालुक्यातील उपरोक्त ठिकाणी धूप प्रतिबंधक बंधारे बांधण्याबाबत व मिऱ्या गावातील धूप प्रतिबंधक बंधार्याची दुरुस्ती करून संबंधित कंत्राटदारावर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३) मिऱ्या (जि.रत्नागिरी) गावात सन २०१४ मध्ये मेरीटाईम बोर्डमार्फत बांधलेला बंधारा विस्कळीत झालेला आहे ही बाब खरी आहे.

(४) गुहागर तसेच गुहागर-वरचापाट या दोन ठिकाणच्या समुद्र किनाऱ्यावर धूपप्रतिबंधक बंधारे बांधण्याचे अनुक्रमे रु. १ कोटी व रु.१.८० कोटी अंदाजित किंमतीची कामे सन २०१७-१८ च्या अर्थसंकल्पात अंतर्भूत करण्यात आली आहेत. मिऱ्या गावातील धूपप्रतिबंधक बंधार्याच्या बांधकामाबाबत महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड यांना उचित कार्यवाहीसाठी कळविण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अमरावती जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांची प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेतील सिंचन साहित्य खरेदीत झालेली फसवणूक

(३८) * १३०२५ प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अमरावती जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांची प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेतील राष्ट्रीय सुक्ष्म सिंचन अभियानांतर्गत विविध सुक्ष्म सिंचन साहित्य खरेदीत कंपन्यांकडून आर्थिक फसवणूक केली जात असल्याचे माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यानुसार शेतकऱ्यांची फसवणूक करणाऱ्या कंपन्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) नाही.

- (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

भिवंडी (जि.ठाणे) येथील निवासी नायब तहसिलदार यांनी गौण खनिज उत्खननात रेती माफियांना मदत केल्याबाबत

- (३९) * १३२०९ श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मौजे अनगांव (ता.भिवंडी, जि.ठाणे) येथील गौणखनिज उत्खननाचा शासनाचा महसूल बूडवून रेतीमाफियांना मदत करणारे भिवंडीचे निवासी नायब तहसिलदार यांची चौकशी करून अहवाल सादर करण्याचे आदेश जिल्हाधिकारी यांनी उपविभागीय अधिकारी यांना माहे जुलै, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त अहवाल उपविभागीय अधिकारी यांनी सादर केला आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर अहवालाचे अनुषंगाने संबंधित नायब तहसिलदार यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) आदिवासी महादेव कोळी सामाजिक संस्थेच्या या संदर्भात तक्रारवजा निवेदनात नमूद केलेल्या मुद्द्यांच्या

अनुषंगाने चौकशी करून तसा अहवाल सादर करण्याचे निर्देश जिल्हाधिकारी, ठाणे यांनी उपविभागीय अधिकारी, भिवंडी यांना दिले होते. त्यास अनुसरून उपविभागीय अधिकारी यांनी याबाबतचा अहवाल दिनांक १७/७/२०१७ रोजी जिल्हाधिकारी, ठाणे यांना सादर केला आहे.

(३) यासंदर्भात उपविभागीय अधिकारी, भिवंडी यांनी जिल्हाधिकारी, ठाणे यांना सादर केलेल्या अहवालात निवासी नायब तहसिलदार यांच्यावर करण्यात आलेल्या आरोपाबाबत तक्रारदार ठोस पुरावे देवू शकलेले नाहीत, असे नमूद करण्यात आलेले आहे. तसेच अनधिकृत रेती या गौणखनिजाबाबत नियमानुसार कार्यवाही करण्यात आल्याचे प्रथमदर्शनी दिसत असून तक्रारदार यांनी केलेली तक्रार सिध्द होत नसल्याचे नमूद करून तक्रारअर्ज निकाली काढण्याबाबत उपविभागीय अधिकारी, भिवंडी यांनी जिल्हाधिकारी, ठाणे यांना शिफारस केली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजा धानोरा बु. (ता.नांदुरा, जि.बुलढाणा) येथे
 पुर संरक्षक भिंत बांधण्याबाबत**

(४०) * ८९१११ श्री.चैनसुख संचेती (मलकापूर) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजा धानोरा बु. (ता.नांदुरा, जि.बुलढाणा) येथे नदीपात्राला संरक्षक भिंत नसल्यामुळे पूर परिस्थितीत नदीतील पाणी गावात घुसून ग्रामस्थांचे दैनंदिन जीवन विस्कळीत होत असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून उक्त ठिकाणी पूर संरक्षक भिंतीचे बांधकाम करण्यासाठी २० लक्ष रुपयांच्या निधीची आवश्यकता आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त संरक्षण भिंत बांधण्यासाठी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम विभाग, खामगाव यांना वेळोवेळी सूचित केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार या ठिकाणच्या नदीपात्राला पूर संरक्षक भिंत बांधण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) नाही, धानोरा गावाला लागून पुर संरक्षक भिंतीचे बांधकाम मार्च, १७ मध्ये पूर्ण करण्यात आलेले आहे.

(२) व (३) संरक्षक भिंतीचे काम ज्ञानगंगा नदीपात्रातील असल्यामुळे जलसंपदा विभागाच्या संबंधीत क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांनी जिल्हा नियोजन समिती, बुलढाणा यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या निधीतून हाती घेऊन मार्च, २०१७ पर्यंत पूर्ण करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिवडी (मुंबई) येथील जलदगती न्यायालयाच्या इमारतीमधील
छताचा काही भाग कोसळल्याबाबत**

(४१) * ८९९७३ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिवडी (मुंबई) येथील जलदगती न्यायालयाच्या इमारतीमधील १५ क्रमांकाच्या न्यायदालनातील छताच्या काँक्रीटचा काही भाग दिनांक ३१ मे, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास कोसळल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त घटनेची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार सदर इमारतीचे स्ट्रक्चरल ऑडिट करून इमारतीची पुनर्बांधणी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) व (३) शिवडी, मुंबई येथील जलदगती न्यायालयाच्या इमारतीतील १५ क्रमांकाच्या न्यायालयीन दालनाची दुरुस्ती त्वरित करण्यात आली आहे. दिनांक ८/६/२०१७ रोजी मा.उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश व या विभागाचे अधिकारी यांच्या संयुक्त पाहणी नंतर आय. आय. टी. पवई कडून स्ट्रक्चरल

ऑडीट करण्यात आले आहे. सदर स्ट्रक्चरल ऑडीट अहवालानुसार इमारतीच्या इतर दुरुस्तीचे काम हाती घेण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे येथील ससून रुग्णालयात पाणीगळती होत असल्याबाबत

(४२) * ८५२०० श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ससून रुग्णालय, पुणे येथे विविध ठिकाणी पाणीगळती होत असून बी. जे. वैद्यकीय महाविद्यालयातील मुलींच्या वसतिगृहातील खोल्या पाणी गळतीमुळे कायमस्वरूपी बंद करण्यात आल्याची बाब माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर रुग्णालयात गर्भवती तपासणीच्या केंद्रापासून ते प्रयोगशाळेपर्यंत वेगवेगळ्या ठिकाणी पाणीगळती होत असून याचा त्रास रुग्णांना सहन करावा लागत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर रुग्णालयाच्या दुरुस्तीसाठी सन २०१६-२०१७ या आर्थिक वर्षात निधी मिळाला नसल्यामुळे या रुग्णालयाची व वसतिगृहाची दुरुस्ती होऊ शकली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर रुग्णालय व वसतिगृहाची तातडीने दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) ससून रुग्णालय पुणे येथे जागोजागी पाणीगळती होत असल्याची बाब खरी आहे. बी. जे. वैद्यकीय महाविद्यालयातील मुलींच्या वसतिगृहातील होणाऱ्या पाणीगळतीमुळे वसतिगृह कायमस्वरूपी बंद करण्यात आल्याची बाब खरी नाही.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात रुपये २३०.५७ लक्ष किंमतीची कामे करण्यात आली असून त्यामध्ये प्रामुख्याने नर्सेस होस्टेलच्या दोन मजल्यांचे नुतनीकरण, परिसराचे आवार भिंतीचे काम, छताची गळती प्रतिबंधक कामे यांचा समावेश आहे. या कामामध्ये रूग्णालय प्रसूतीगृहाच्या इमारतीचे काम समाविष्ट नव्हते.

(४) रूग्णालय व वसतिगृहाची तातडीने दुरुस्ती करण्याच्या अनुषंगाने रुपये १२८ लक्ष किंमतीच्या कामास मंजूरी देण्यात आली असून निविदा प्रक्रीया प्रगतीपथावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

वांद्रे पूर्व (मुंबई उपनगर) येथील शासकीय वसाहतीमधील शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या विविध मागण्याबाबत

(४३) * ८७५४३ श्रीमती तृप्ती सावंत (वांद्रे पूर्व) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वांद्रे पूर्व (मुंबई) येथील शासकीय वसाहतीमधील ५०-६० वर्षे जुन्या असलेल्या इमारतींच्या झालेल्या पडझडीची दुरुस्ती करण्यासाठी शासन दरवर्षी सार्वजनिक बांधकाम विभागाला निधी वितरीत करते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निधीतून करण्यात येणारी कामे निकृष्ट दर्जाची होत असल्याने सदर इमारती पाडून त्यांची पुनर्बांधणी करण्यात यावी व शासकीय कर्मचाऱ्यांना तेथेच माफक दरात मालकी हक्काची घरे देण्यात यावी, अशी मागणी अनेक वर्षांपासून स्थानिक आमदार, नगरसेवक व शासकीय कर्मचारी रहिवाशी संघटना यांनी मा.मुख्यमंत्री, मा.सार्वजनिक बांधकाम मंत्री व मा.महसूल मंत्री यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर मागणीच्या अनुषंगाने इमारत क्र.२५ ते ३५ या तीन वर्षांपासून रिकाम्या असलेल्या इमारतींच्या जागेवर शासकीय कर्मचाऱ्यांना मालकी हक्काची घरे बांधून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) शासकीय कर्मचाऱ्यांना तेथेच माफक दरात घरे देणेबाबत गर्व्हमेट क्वार्टर्स, रेसिडेंट असोसिएशन यांनी दि. २६.०४.२०१० व नियोजित शासकीय रहिवाशी गृहनिर्माण संस्था/संघीय संस्था यांचे दि. ०४.०४.२०१३ चे निवेदन तसेच मा. लोकप्रतिनिधी, स्थानिक आमदार यांनी वेळोवेळी विधीमंडळात याबाबत मागणी केलेली आहे.

(३) व (४) वांद्रे येथील शासकीय वसाहतीचे पुनर्निर्माण करण्याचे काम हाती घेतले आहे. शासकीय कर्मचाऱ्यांना मालकी हक्काने घरे देण्याबाबत सा.बां.विभागाकडे धोरण नाही.

**राशी कंपनीचे 'राशी ६५९ बीजी-२' कापूस बियाणे
विक्री परवान्यातून रद्द केल्याबाबत**

(४४) * ८६२७२ श्री.विजय औटी (पारनेर), श्री.संजय सावकारे (भुसावळ) :

सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेवगाव (जि.अहमदनगर) शहरातील एका कृषी सेवा केंद्रावर कृषी विभागीय आयुक्त कार्यालयाने छापा टाकून अप्रमाणित व बाद ठरवलेल्या राशी कंपनीच्या ६५९ वाणांचे पाकिटे जप्त केल्याचे दिनांक १५ जून, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, मराठवाड्यातील शेतकऱ्यांना निकृष्ट दर्जाचे कापसाचे बियाणे विकल्याबद्दल राशी सीड्स कंपनीच्या 'राशी ६५९' या वाणावर कृषी विभागाने बंदी घालून २२६ शेतकऱ्यांना ३६ लाख रुपये नुकसान भरपाई देण्याचे आदेश कृषी संचालकांनी दिल्याचे माहे मे, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत व संबंधित कंपनीवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) कृषि आयुक्त कार्यालयाने विक्री परवान्यातून निलंबित केलेल्या, राशी कंपनीच्या राशी ६५९ बीजी-२ या कापूस बियाणे वाणांची ३४७ पाकिटे अहमदनगर जिल्ह्यातील शेवगाव तालुक्यातील ३ कृषि सेवा केंद्रांकडे आढळून आली. त्यानुषंगाने, सदर वाणांबाबत दिनांक ११.५.२०१७ रोजी विक्री बंदचे आदेश देण्यात आलेले आहेत.

(२) मे.राशी सीड्स प्रा.लिमिटेड, औरंगाबाद उत्पादित राशी ६५९ बीजी-२ हे कापूस बियाणे वाण कृषि संचालकांनी विक्री परवान्यातून रद्द करून २२६ शेतकऱ्यांना रुपये ३६.८४ लक्ष नुकसान भरपाई रक्कम देण्याबाबत दिनांक ५.५.२०१७ रोजी आदेश काढलेले आहेत, हे खरे आहे.

(३) होय.

(४) कृषि संचालकांच्या आदेशाविरुद्ध कंपनीने कृषि आयुक्त यांच्याकडे अपिल केलेले होते. सदर अपिल कृषि आयुक्त यांनी दिनांक २३.५.२०१७ रोजी फेटाळले. त्या विरुद्ध कंपनीने मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट पिटीशन दाखल केलेले आहे. मा.उच्च न्यायालयाने रिट पिटीशन दाखल करून घेण्यापूर्वी नुकसान भरपाईची रक्कम न्यायालयात जमा करण्याचे आदेश कंपनीला दिलेले होते. त्यानुषंगाने कंपनीने सदर रक्कम न्यायालयात जमा केलेली असून प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

घोडबंदर (ठाणे) ते बोरीवली (मुंबई उपनगर)

भुयारी मार्ग तयार करण्याबाबत

(४५) * ८५०१२ श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाण्यातील घोडबंदर मार्गावरून मुंबईतील पश्चिम उपनगराकडे जाताना होणारी वाहतुकीची कोंडी दूर करण्यासाठी घोडबंदर ते बोरीवली असा भुयारी मार्ग तयार करण्याच्या प्रस्तावाला शासनाने अनुकूलता दर्शविली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त भुयारी मार्गाचे काम लवकरात लवकर पूर्ण होण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. एकनाथ शिंदे : (१) होय.

(२) सदर प्रकल्प महामंडळामार्फत हाती घेण्याबाबत मंत्रीमंडळाच्या पायाभुत सुविधा समितीच्या दि.३०.११.२०१५ रोजीच्या बैठकीत चर्चा होवून सदर प्रकल्पासाठी महामंडळास कार्यान्वयन यंत्रणा म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.

सदर प्रकल्पाचा सविस्तर सुसाध्यता अहवाल व सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करणेसाठी तज्ञ सल्लागार म्हणून मे. ऐडकॉम एशिया कंपनी लिमिटेड यांची नेमणूक करण्यात आली असून या प्रकल्पासाठी आवश्यक असलेल्या विविध विभागांच्या परवानग्या मिळविणे प्रगतीपथावर आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सांगली जिल्ह्यातील घरनिकी (ता.आटपाडी) व घोटी बु.(ता.खानापूर)
येथील घाट रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(४६) * ९१५३८ श्री.अनिल बाबर (खानापूर) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) घरनिकी (ता.आटपाडी, जि.सांगली) व घोटी बु. (ता.खानापूर, जि.सांगली) येथील घाट रस्ता अत्यंत धोकादायक झाल्याने रस्त्यावर होणाऱ्या अपघातांचे प्रमाण वाढले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू घाट रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मा.सार्वजनिक बांधकाम मंत्री यांना लेखी निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर घाट रस्त्याची शासनाने पाहणी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, पाहणीनुसार सदर घाट रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) निवेदन प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही.

(३) होय.

(४) व (५) घाट रस्त्याच्या दुरुस्तीचे काम निकष, मंजूरी व निधी उपलब्धततेच्या अधिन राहून हाती घेण्याचे नियोजन आहे.

मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावरील अपघातांबाबत

(४७) * १०१२४ श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावर आडोशी बोगद्याजवळ दिनांक १५ एप्रिल, २०१७ रोजी झालेल्या अपघातात दोन नागरिकांचा मृत्यू झाला, दिनांक १९ एप्रिल, २०१७ रोजीच्या दरम्यान भातान बोगद्याजवळ झालेल्या अपघातात तीन जणांचा मृत्यू झाला, दिनांक ७ मे, २०१७ रोजी कामशेत बोगद्यात झालेल्या अपघातात चार जणांचा मृत्यू झाला व दिनांक ३ जून, २०१७ रोजी लोणावळ्याजवळ झालेल्या अपघातात चार जणांचा मृत्यू झाला असल्याचे तसेच या महामार्गावर अनेक वेळा वाहतूक कोंडीही होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महामार्गावर वारंवार होणारे अपघात रोखण्यासाठी मा.मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली माहे जून, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान बैठक घेण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाचे उपाध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक यांच्या अध्यक्षतेखाली वाहतूक पोलीस, परिवहन व माहिती तंत्रज्ञान विभागाचे सदस्य असलेली समिती गठीत करण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त समितीने त्याबाबतचा अहवाल सादर केला आहे काय,

(५) असल्यास, या अहवालात कोणत्या बाबी नमूद करण्यात आल्या आहेत व त्यानुसार सदर महामार्गावरील अपघात रोखण्यासाठी व होणारी वाहतूक कोंडी कमी करण्यासाठी शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. एकनाथ शिंदे : (१) होय. परंतु मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावर झालेल्या अपघातांच्या नोंदीनुसार दि.१५.०४.२०१७ रोजी १ व्यक्ती मृत, १ व्यक्ती गंभीर जखमी, दि.१९.०४.२०१७ रोजी ३ व्यक्ती मृत, १ गंभीर जखमी, १ किरकोळ जखमी, दि.०७.०५.२०१७ रोजी ५ व्यक्ती मृत, ४ किरकोळ जखमी व दि.०३.०६.२०१७ रोजी १ व्यक्ती मृत, ५ गंभीर जखमी झाल्या आहेत.

अपघातामुळे काही कालावधीसाठी वाहतूक कोंडी होत असते.

(२), (३) व (४) होय.

(५) सदर गठित समितीने शासनास इंटेलिजन्स ट्राफिक मॉनिटरिंग सिस्टीम मंजुरीसाठी विचार करावा म्हणून दि.२७ एप्रिल, २०१७ च्या पत्रान्वये खालीलप्रमाणे शिफारशी केल्या आहेत :-

(i) महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ किंवा परिवहन आयुक्त यांना प्रकल्प कार्यान्वयीन यंत्रणा म्हणून नेमण्यात यावे.

(ii) प्रकल्प कार्यान्वीत करण्यासाठी MSRDC, Motor Vehicle Department, ADGP, (Traffic) and DIT यांची प्रकल्प मॉनिटरिंग कमिटी करावी.

(iii) KPMG यांची या प्रकल्पाकरीता सल्लागार म्हणून नेमणूक करावी.

(iv) प्रकल्प कार्यान्वयनासाठी योग्य तंत्रज्ञान मिळविण्यासाठी Expression of Interest मागवून त्यानंतर Request for Proposal मागवावे.

सदर शिफारशी शासनाच्या विचाराधीन आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

जळगांव जिल्हा परिषदेत अवजार खरेदीत झालेला गैरव्यवहार

(४८) * १२९८५ श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जळगाव जिल्हा परिषदेचे अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी कोट्यवधी रूपांकी अवजार खरेदीची बनावट कंत्राटे वाटप केल्याचे दिनांक २ एप्रिल, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या अवजारांची कृषी विद्यापीठांकडून पूर्व तपासणीही करण्यात आली नसून सदरचा पूर्व तपासणी अहवाल कृषी विद्यापीठांकडून घेण्याऐवजी कंत्राटदाराने स्वतःच दिला आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, त्यानुसार जळगाव जिल्हा परिषदेच्या अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) नाही, अनुसूचित जाती/ नवबौध्द शेतकऱ्यांसाठी राबविण्यात येणारी विशेष घटक योजना व आदिवासी शेतकऱ्यांसाठी राबविण्यात येणारी आदिवासी उपयोजना (क्षेत्रांतर्गत/क्षेत्राबाहेरील) मधून खरेदी करावयाच्या अवजारांची/ साहित्यांची खरेदी जळगाव जिल्हा परिषदेने, महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ या एकमेव पुरवठादार संस्थेकडून केली होती.

(२) व (३) याबाबत महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाचे म्हणणे प्राप्त झाले असून चौकशी सुरु आहे.

(४) अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जळगांव यांनी विहित पध्दतीने अवजारांची खरेदी केली असल्याने कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद अप्पर तहसिल कार्यालयाच्या नुतनीकरणाची
कामे निकृष्ट दर्जाची झाल्याबाबत**

(४९) * १०८०१ श्री.अतुल सावे (औरंगाबाद पूर्व) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद शहराच्या जिल्हा वार्षिक योजनेच्या सन २०१५-२०१६ च्या निधीतून अप्पर तहसील कार्यालयाच्या इमारतीच्या काही कामांना मंजूरी देण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर कामांपैकी सार्वजनिक स्वच्छतागृह, रोजगार हमी योजना आधार भवन, मतदान नोंदणी व संजय गांधी निराधार योजनेच्या कार्यालयाचे काम, विभागीय आयुक्त कार्यालय ते तहसील कार्यालय पेव्हर ब्लॉक बसवणे, वायर फेन्सिंग ही कामे अद्याप पूर्ण झाली नसून पूर्ण झालेली कामे निकृष्ट दर्जाची झाली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहे व त्यानुसार सदर ठिकाणी निकृष्ट दर्जाची कामे करणाऱ्या कंत्राटदारावर कारवाई करून उर्वरित कामे गुणवत्तापूर्णरित्या पूर्ण करून घेण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे आहे.

जिल्हा वार्षिक योजना सन २०१५-२०१६ अंतर्गत औरंगाबाद अप्पर तहसील कार्यालयाच्या इमारत व परिसर नूतनीकरणाची एकूण रुपये ५३.८९ लक्ष किंमतीची ९ कामे मंजूर झालेली आहेत.

(२) औरंगाबाद अप्पर तहसील कार्यालयाच्या इमारतीच्या व परिसरातील नूतनीकरणाच्या कामाबाबत तहसिलदार, औरंगाबाद यांनी दि.२२/११/२०१६ रोजीच्या पत्रान्वये तक्रार केली आहे. अद्याप ही ९ कामे पूर्ण झाली नसून सदयस्थितीत प्रगतीत आहे.

- (३) तक्रारीच्या अनुषंगाने अधीक्षक अभियंता, दक्षता व गुणनियंत्रण मंडळ, औरंगाबाद यांना सविस्तर चौकशी करून अहवाल सादर करण्याबाबत कळविले असून त्यानुषंगाने कार्यवाही प्रगतीत आहे.
- (४) अधीक्षक अभियंता, दक्षता व गुणनियंत्रण मंडळ, औरंगाबाद यांचा चौकशी अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर जबाबदार अधिकारी/कर्मचारी/ कंत्राटदार यांच्यावर योग्य ती कारवाई करण्याचे नियोजन आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोस्ते बुद्रुक (ता.माणगांव, जि.रायगड) गावाजवळ असणारी
क्वारी बंद करण्याबाबत**

- (५०) * ९३२५३ श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) कोस्ते बुद्रुक (ता.माणगांव, जि.रायगड) गावाजवळ असणाऱ्या स्टोन क्रशरणे उत्खनन केलेल्या क्वारी लगतच्या खड्ड्यांमध्ये साचलेले पाणी शेतकऱ्यांच्या शेतात सोडल्यामुळे झाडांचे व भातशेतीचे नुकसान झाल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या प्रकरणी शेतकऱ्यांनी माणगांव तहसिलदार व प्रांत अधिकारी यांना निवेदन देऊन उक्त क्वारी तात्काळ बंद करण्याची मागणी केली असून क्वारी बंद न केल्यास प्रांत कार्यालयासमोर उपोषण करण्याचा इशारा दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, चौकशीनुसार सदर क्वारी बंद करून शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) स्थानिक ग्रामस्थांचे या आशयाचे निवेदन उपविभागीय अधिकारी माणगांव व तहसिलदार माणगांव यांना दिल्याचे निदर्शनास आले आहे. सदर निवेदनाच्या अनुषंगाने मंडळ अधिकारी,

निजामपूर तसेच तलाठी साझा, निजामपूर यांनी तपासणी करून सदर खाणीतून येणारे पाण्याचे स्त्रोत बंद केले आहेत. त्याचप्रमाणे मंडळ अधिकारी, निजामपूर व कृषी सहाय्यक, निजामपूर यांनी स्थळपाहणी केली असता संबंधित शेतकऱ्यांची शेती ओसाड असून, झाडांचे व भातशेतीचे नुकसान झाल्याचे दिसून आले नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सार्वजनिक बांधकाम विभागाने नियमबाह्य क्वॉन्टा प्लस
सॉफ्टवेअर खरेदी केल्याबाबत**

(५१) * १३४०८ श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सार्वजनिक बांधकाम विभागाने क्वॉन्टा प्लस सॉफ्टवेअर खरेदीबाबत निविदा काढून दर करार केले नसतानाही सार्वजनिक बांधकाम विभागातील प्रत्येक उपविभागाने क्वॉन्टा प्लस सॉफ्टवेअर खरेदी करून त्यांची सहा लाख रुपयांची देयके अदा केल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर सॉफ्टवेअरची अवैध खरेदी करून देयके अदा करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शासकीय योजनांचे अनुदान नव्या डी.बी.टी. धोरणानुसार शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा करण्याचा घेतलेला निर्णय

(५२) * ८५६५६ श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने कृषीसह इतर योजनांचे अनुदान आणि लाभ नव्या डी.बी.टी. धोरणानुसार शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा करण्याचा निर्णय घेतला असून या निर्णयाने मध्यम, छोटे तसेच आदिवासी भागातील कोरडवाहू व लहान शेतकऱ्यांचे नुकसान होणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या धोरणापूर्वी शेतकरी शेतीपयोगी अवजारांची ९५ टक्के उचल विना रकमेनी करित होते परंतु नव्या डीबीटी धोरणामुळे शेतकऱ्यांना आधी स्वतःजवळील पैसे भरावे लागणार असून खरेदी नंतर तो निधी त्यांच्या खात्यामध्ये जमा करण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, नव्या डीबीटी धोरणामुळे शेतकऱ्यांना आधी स्वतःजवळील पैसे भरावे लागत असल्यामुळे अनेक शेतकऱ्यांना या योजनेचा लाभ घेता आला नसून या योजनेकरीता प्राप्त झालेला ८ ते १० कोटी रूपयांचा निधी कृषी विभाग व जिल्हा परिषदेकडे शिल्लक आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या नव्या डीबीटी धोरणामुळे अनुदानापासून वंचित राहणा-या लहान व आदिवासी शेतकऱ्यांकरीता हा निधी १०० टक्के अनुदानावर देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) हे खरे नाही की नव्या डी.बी.टी. धोरणानुसार शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात अनुदान रक्कम जमा करण्याच्या निर्णयामुळे शेतकऱ्यांचे नुकसान होणार आहे.

(२) हे खरे नाही की या धोरणापूर्वी शेतकरी शेतीपयोगी औजारांची ९५ टक्के उचल विना रकमेने करत होते. आता लागू करण्यात आलेल्या योजनेनुसार लाभार्थी शेतकऱ्यांनी स्वतः खुल्या बाजारातून विहित दर्जाचे व त्यांच्या पसंतीचे / ब्रॅण्डचे स्वतः वाटाघाटी करून औजार खरेदी करावयाचे असून सेवा हमी कायद्यांतर्गत तरतुदीनुसार शेतकऱ्यांना अनुज्ञेय असणारे अनुदान सदर

शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यामध्ये १५ दिवसांच्या कालावधीत थेट जमा करण्यात येणार आहे.

(३) हे खरे नाही. सन २०१६-१७ मध्ये थेट लाभ हस्तांतरण योजना (DBT) लागू केल्यानंतरही कृषि यांत्रिकीकरण अभियानांतर्गत ९२.४३ टक्के निधी खर्च झाला असल्याचे दिसून येते.

(४) नवीन धोरणानुसार अनुदानाच्या हिश्यामध्ये बदल करण्यात आलेला नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील आझाद मैदान सर्वसामान्य नागरिकांसाठी खुले करण्याबाबत

(५३) * ८८४७० डॉ.राहूल पाटील (परभणी), श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील आझाद मैदान सी.एस.क्र.७३० आणि १/७३० या मैदानाचा भाडेपट्टा संपुष्टात आला असतानाही मैदान बॉम्बे जिमखाना या संस्थेने सार्वजनिक वापरासाठी खुले केले नसून उक्त संस्थेकडून मैदानावर साखळी लावून नागरिकांचा अटकाव करण्यात येत असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्हाधिकारी यांनी सदरहू मैदान सर्वसामान्य नागरिकांना खुले करण्यात आल्याचा फलक मैदानात लावण्याबाबतचे आदेश मुंबई महापालिकेस देऊनही महापालिकेने कोणतीही कार्यवाही केली नाही आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, याप्रकरणी चौकशी करून बॉम्बे जिमखाना या संस्थेवर कारवाई करण्याबाबत तसेच सदर मैदान नागरिकांना सार्वजनिक वापरासाठी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) मुंबईतील फोर्ट महसूल विभागातील आझाद मैदान सी.एस.क्र.७३० आणि १/७३० मधील २५,४४३.३५ चौ.मी. क्षेत्रफळाची शासकीय जमीन बॉम्बे जिमखाना या संस्थेस भाडेपट्ट्याने देण्यात आलेली होती. सदर जागेचा भाडेपट्टा दि.१७.१२.२००६ रोजी संपुष्टात आलेला आहे. उक्त भाडेपट्ट्यात जिमखान्याच्या ताब्यातील मैदान, जिमखाना सदस्यांच्या वापरात नसताना, क्रिकेट पिच वगळता, सर्वसाधारण जनतेच्या खेळासाठी मोकळे ठेवण्याची व त्यास कुंपण न घालण्याची अट आहे. भाडेपट्ट्यातील सदर अटीचा व काही अन्य अटीचा भंग झाल्याचे निदर्शनास आल्यावरून बॉम्बे जिमखाना यांना जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर यांच्या दि.२८.७.२०१६ रोजीच्या शर्तभंगविषयक नोटीसीने खुलासा सादर करणेकामी कळविणेत आले असता बॉम्बे जिमखाना यांचेकडील दि.११.८.२०१६ चे पत्रान्वये सदर मैदान जनतेसाठी खुले असल्याचे कळविले आहे.

भाडेपट्टा करारातील अटी व शर्तीचा फलक उक्त मिळकतीवर लावणेबाबत जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर यांचेकडून दि.५.४.२०१७ चे पत्रान्वये बॉम्बे जिमखाना लि. यांना कळविण्यात आलेले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**करंजी (ता.केळापूर, जि.यवतमाळ) येथे व परिसरात अवैध गौण
खनिज उत्खनन होत असल्याबाबत**

(५४) * १२५४४ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) करंजी (ता.केळापूर, जि.यवतमाळ) या गावाजवळ व आजूबाजूच्या परिसरात निमशासकीय कामासाठी कंत्राटदार विना परवानगी गौण खनिज उत्खनन करत असून संबंधित अधिकारी याकडे दुर्लक्ष करित असल्याचे दिनांक ९ जून, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार सदर ठिकाणी अवैध गौण खनिज उत्खनन करणाऱ्या कंत्राटदारावर व त्याकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) यवतमाळ जिल्ह्यातील केळापूर तालुक्यातील मौजे करंजी व परिसरात गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतुक होत असल्याबाबतची बातमी दि.१७/०६/२०१७ रोजी स्थानिक वृत्तपत्रामध्ये प्रसिध्द झाली होती. सदर बातमीच्या अनुषंगाने दि.१९/०६/२०१७ रोजी मंडळ अधिकारी करंजी यांनी पथकासह मौजे करंजी व आजूबाजूच्या परिसरात मोका पाहणी केली असता गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतुक होत असल्याचे निदर्शनास आले नाही.

तथापि, तहसिलदार केळापूर यांनी माहे एप्रिल, २०१७ पासून आजपर्यंत केळापूर तालुक्यात निदर्शनास आलेल्या गौण खनिजाच्या अवैध उत्खनन व वाहतुकीच्या २७ प्रकरणांमध्ये कारवाई करून रु. २,८४,८००/- एवढा दंड वसूल करून शासनजमा केला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मावळ (जि.पुणे) तालुक्यात दलालांमार्फत जमिनीची अवैध खरेदी विक्री होत असल्याबाबत

(५५) * ८८४७३ श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मावळ (जि.पुणे) तालुक्यात मोठ्या प्रमाणात जमिनीची खरेदी विक्री दलाल व महसूल विभागातील अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने सुरु असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पावन मावळातील जोवन या गावातील १ हेक्टर, ४४ आर जमीन ३ वर्षात दलालांनी महसूल विभागातील अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने

मुळ मालकाऐवजी बनावट व्यक्ती उभ्या करून अनेकांना विक्री केल्याचे व या व्यवहारांची तक्रार करूनसुद्धा प्रशासनाने त्याकडे दुर्लक्ष केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार सदर तालुक्यात जमिनीची अवैध खरेदी विक्री करणाऱ्या दलालांवर व त्यास मदत करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) प्रश्नाधीन भागात जमिनीच्या खरेदी विक्री संदर्भात दलाल व महसूल विभागातील अधिकारी यांचे संगनमतासंदर्भात पोलिस विभागाच्या अहवालानुसार मावळ तालुक्यामध्ये जमिनीच्या खरेदी विक्रीबाबत २ गुन्हे दाखल आहेत. त्यापैकी एका गुन्ह्यात तत्कालीन गाव कामगार तलाठी मौजे बोरज, ता.मावळ यांचेवर गुन्हा दाखल करण्यात आला असून सदरची बाब अद्याप न्यायप्रविष्ट आहे. त्याचप्रमाणे मौजे जवण, ता.मावळ येथील जमीन ग.नं.१७६ मधील क्षेत्र १ हे. ४४ आर बाबत बनावट खरेदीखत नोंदविणे प्रकरणी संबंधित दलालावर गुन्हा दाखल करण्यात आला असून याबाबत शासकीय कर्मचाऱ्याचा सहभाग आहे किंवा कसे, याबाबत सद्यःस्थितीत पोलीस तपास चालू आहे.

सदर प्रकरणी फसवणूक केलेल्या संबंधित दलाल व शासकीय कर्मचारी या दोघांवर गुन्हे दाखल करण्यात आलेले असून गुन्हा दाखल होण्याच्या परिणामी संबंधित तलाठी संवर्गातील कर्मचाऱ्यास दि.२३/०७/२०१५ रोजीच्या आदेशान्वये निलंबित करण्यात आले होते. नंतर त्यांचे विरुद्ध विशेष न्यायालय, पुणे येथे दाखल असलेला खटला व विभागीय चौकशीच्या अधिन राहून त्यांना दि.१६/१२/२०१६ रोजीच्या आदेशान्वये शासकीय सेवेत पुनर्स्थापित करण्यात आले आहे. सदर प्रकरणी तपासणीअंती मा.न्यायालयाचे आदेशानुसार संबंधित कर्मचारी दोषी आढळल्यास त्याचेवर योग्य ती कार्यवाही करण्याची तजवीज ठेवलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

बुलढाणा जिल्हयास अपूरा खतसाठा उपलब्ध झाल्याबाबत

(५६) * ८५८६७ श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा जिल्हयाला खरीप हंगाम २०१७-१८ या वर्षासाठी कृषि विभागाच्या नियोजनानुसार सुमारे एक लक्ष ३६ हजार मॅट्रीक टन रासायनिक खतांची आवश्यकता असताना केवळ ३००० हजार मॅट्रीक टन रासायनिक खते उपलब्ध झालेली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत चौकशी करून नियोजनानुसार शेतकऱ्यांना आवश्यक असलेली रासायनिक खते व बियांणे उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) हे खरे नाही,

बुलढाणा जिल्हयास खरीप हंगाम २०१७ साठी मंजूर केलेला खत साठा १,३६,००० मे. टन इतका, असून त्यापैकी दिनांक २०/०७/२०१७ पर्यंत ९३,३३६ मे.टन खत साठा उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे. सदर मंजूर आवंटन सरासरी खत वापराच्या ११ टक्क्याने व खरीप हंगाम २०१६ मधील खत वापराच्या तुलनेत १२ टक्क्याने अधिक आहे.

(२) बुलढाणा जिल्हयात खरीप हंगाम २०१७ करिता मंजूर आवंटन व मागणीनुसार रासायनिक खतांचा पुरवठा करण्यात येत आहे. सर्व प्रकारच्या १.३६ लाख क्विंटल बियाणांची मागणी असताना बुलढाणा जिल्हयात १.४३ लाख क्विंटल बियाणांचा पुरवठा खरीप २०१७ करिता झालेला आहे.

सारांशाने, बुलढाणा जिल्हयात खरीप २०१७ मध्ये खतांची व बियाणांची टंचाई नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**लोणीपाडा (ता.डहाणू, जि.पालघर) गावातील जमीन
आदिवासींना परत देण्याबाबत**

(५७) * १२४५८ श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई) :

सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) लोणीपाडा (ता.डहाणू, जि.पालघर) गावातील गट नं. १६९ क्षेत्र ३-२३.७० आर ही जमीन महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ चे कलम ३६, ३६अ ला पात्र असताना तसेच सदरची जागा घेण्यापूर्वी शासनाची परवानगी घेणे बंधनकारक असताना रिलायन्स एनर्जीने (पूर्वीची बीएसईएस) तशी कोणतीही परवानगी न घेता आदिवासींची सदर जमीन ताब्यात घेतली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जिल्हाधिकारी, पालघर यांनी या प्रकरणी सुनावणी घेवून सदरची जागा आदिवासी कुटुंबाची असल्याने रिलायन्स एनर्जीने मूळ मालकाला मोकळी करून देण्याचे आदेश देऊन त्याबाबत तहसीलदार डहाणू यांना कळविले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त आदेशाच्या अनुषंगाने सदर जमीन आदिवासींना परत देण्याबाबत अथवा या आदिवासी कुटुंबाना आर्थिक मोबदला देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय हे खरे आहे.

मौजे लोणीपाडा, ता.डहाणू, जि.पालघर येथील गट नं.१६९ क्षेत्र ०३-२३.७० हे.आर ही जमीन महाराष्ट्र महसूल अधिनियम १९६६ चे कलम ३६ व ३६ अ ला पात्र असून सदरची जमीन विक्री/खरेदी करण्यापूर्वी शासनाची परवानगी घेणे बंधनकारक असताना रिलायन्स एनर्जी (पूर्वीची बीएसईएस) यांनी तशी कोणतीही परवानगी न घेता आदिवासींच्या जमिनी ताब्यात घेतल्या असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२), (३) व (४) उक्त प्रकरणी जिल्हाधिकारी, पालघर यांनी दिनांक ३१.१२.२०१५ च्या आदेशान्वये विषयांकित जमिनीतील मे.रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेड यांची वहिवाट काढून जमिनीचा ताबा मूळ मालकांना

देण्याबाबत आदेशित केले होते. सदर आदेशाविरुद्ध मे.रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेड यांनी अपर आयुक्त कोकण विभाग यांचे न्यायालयात महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता १९६६ मधील कलम २४७ अन्वये अपिल दाखल केले होते. सदरचे अपील अपर आयुक्त कोकण यांच्या दिनांक ०६.०४.२०१७ च्या आदेशान्वये फेटाळण्यात आले आहे. प्रस्तुत आदेशाविरुद्ध मे.रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेड यांनी मा.मंत्री (महसूल) यांचे न्यायालयात महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता १९६६ च्या कलम २५७ नुसार फेरतपासणी अर्ज दाखल केले होते. मा.मंत्री (महसूल) यांनी दिनांक १९.०७.२०१७ च्या आदेशान्वये अपर आयुक्त, कोकण यांचे दिनांक ०६.०४.२०१७ च्या आदेशास स्थगिती दिली आहे.

हतगड (ता.सुरगाणा, जि.नाशिक) येथील अनधिकृत बांधकामाबाबत

(५८) * ९३४४० श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हतगड (ता.सुरगाणा, जि.नाशिक) ग्रामपंचायतीच्या गावठाणाच्या जागेत ६ मजली इमारतीचे अनधिकृत बांधकाम करण्यात येत असल्याचे माहे मे, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या अनधिकृत बांधकामास ग्रामसभेने परवानगी नाकारली असून महसूल विभागातील अधिकारी याकडे दुर्लक्ष करत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणी चौकशी करून उक्त अनधिकृत बांधकामावर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय हे खरे आहे.

(२) नाही.

महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियमाचे कलम ५२ नुसार बांधकाम परवानगी ही ग्रामपंचायतीच्या मासिक सभेच्या ठरावानुसार देण्यात येते. त्यामुळे ग्रामसभेने परवानगी नाकारण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) सदरचे बांधकाम ग्रामपंचायत हद्दीत असल्याने, महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियमाचे कलम ५३(२) नुसार पंचायत ही सदर बांधकाम काढून टाकणे किंवा रोखणेसाठी सक्षम आहे. त्यानुसार सदर अनाधिकृत बांधकामाबाबत ग्रामपंचायतीने संबंधीतास नोटीस देऊन बांधकाम तात्काळ थांबविण्याबाबत मासिक सभा दिनांक २९/९/२०१६ ठराव क्रं.७ अन्वये नोटीस क्रं.१ दिनांक ३०/९/२०१६ देण्यात आली आहे.

नोटीस क्रं.२ दिनांक २०/४/२०१७ अन्वये नोटीस देण्यात येवून बांधकाम बंद करणे बाबत कारवाई करण्यांत आली आहे. सद्यस्थितीत सदर बांधकाम बंद आहे.

(४) अशी बाब नाही.

पुणे-बेंगळूर महामार्गाचे काम निकृष्ट दर्जाचे केल्याबाबत

(५९) * ११२०९ श्री.जयकुमार गोरे (माण) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे-बेंगळूर महामार्गाचे शिंदेवाडी (ता.खंडाळा, जि.सातारा) हद्दीत लौकीन फाटयासमोर सुरु असलेल्या सहा पदरीकरणाचे काम निकृष्ट दर्जाचे करण्यात येत असल्याचे माहे मार्च, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर महामार्गासाठी करण्यात आलेल्या सर्विस रोडचे डांबर निघून सर्विस रोडवर भेगा पडल्यामुळे वाहने चालविणे अडचणीचे ठरत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर महामार्गाचे निकृष्ट दर्जाचे काम करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत तसेच सर्विस रोडची दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३), (४) व (५) भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरणामार्फत खाजगीकरणामधून प्रगतीत असलेल्या पुणे ते सातारा हया राष्ट्रीय महामार्गाच्या सहापदरीकरणाच्या प्रकल्पामध्ये प्रश्नाधीन शिंदेवाडी (ता.खंडाळा, जि.सातारा) हद्दीत लौकीन फाटयासमोर मुख्य महामार्गाचे सहापदरीकरण पूर्ण करण्यात आले आहे. तसेच सेवा रस्त्यांचे काम डी.बी.एम.पर्यंत करण्यात आले असून त्यापैकी पुण्याकडे जाताना उजवीकडील १५० मी. लांबीच्या सेवा रस्त्यावर भेगा पडल्या आहेत.त्याच्या कारणांचा शोध घेण्यात येत असून सततच्या पावसामुळे सेवा रस्त्याची दुरुस्ती करण्यास विलंब होत आहे, उघडीप मिळाल्यानंतर क्षतिग्रस्त सेवा रस्त्याची दुरुस्ती करण्यात येणार असल्याचे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण,पुणे यांनी कळविले आहे.

**मौजा आजनसरा (ता.हिंणघाट, जि.वर्धा) येथील वर्धा नदीवरील
रोहिणी घाटावर पूल बांधण्याबाबत**

(६०) * ८८५२६ श्री.समीर कुणावार (हिंणघाट), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजा आजनसरा (ता.हिंणघाट, जि.वर्धा) येथील वर्धा नदीवरील रोहिणी घाटावर पुलाच्या बांधकामास मंजूरी मिळण्याबाबतची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी माहे डिसेंबर, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त ठिकाणी पूल बांधल्यास संत भोजाजी महाराज देवस्थानात राज्य व इतर राज्यातून येणाऱ्या भाविकांचे लांबचा प्रवास केल्याने होणारे आर्थिक नुकसान व रहदारीची समस्या टाळता येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी चौकशी करून मौजा आजनसरा ते रोहिणी या रस्त्याचा समावेश सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या योजनेत करून रस्त्यावर वर्धा नदीवरील रोहिणी घाटात पूल बांधण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) होय.

(३) व (४) मागणीकृत पूलाच्या दोन्ही बाजूला पांदन रस्ते असून ते योजनाबाह्य आहेत. योजनाबाह्य रस्त्यावरील काम सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या निकषात बसत नाही. सदर योजनाबाह्य रस्ता सन २००१-२१ च्या रस्ते विकास आराखडा मध्ये समाविष्ट करण्याचा प्रस्ताव विचाराधीन नाही.

भोर (ता.भोर, जि.पुणे) शहर आणि परिसरात वाळू, मुरुम व दगड यांची अवैधरित्या वाहतूक होत असल्याबाबत

(६१) * ९२५६४ श्री.संग्राम थोपटे (भोर) : सन्माननीय महसूल मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भोर (ता.भोर, जि.पुणे) शहर आणि परिसरातील बांधकामासाठी वाळू, मुरुम व दगड यांची मोठ्या प्रमाणात अवैधरित्या वाहतूक करण्यात येत असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरच्या अवैध वाहतुकीकडे महसूल प्रशासन जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करित असल्यामुळे शासनाच्या लाखो रुपयांच्या महसूलाचे नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत चौकशी करून उक्त तालुक्यात वाळू, मुरुम व दगड यांची अवैध वाहतूक करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) पुणे जिल्ह्यातील भोर तालुक्यात गौण खनिजाच्या अवैध उत्खनन व वाहतुकीस आळा घालण्यासाठी तहसिल स्तरावर भरारी पथके गठित करण्यात आली आहेत. सदर भरारी पथकांमार्फत माहे एप्रिल, २०१७ ते जून, २०१७ या कालावधीत भोर तालुक्यात दृष्टोत्पत्तीस पडलेल्या वाळूच्या अवैध वाहतुकीच्या १० प्रकरणांमध्ये कारवाई

करून रू.१२,०३,६००/- एवढा दंड वसूल करून शासनजमा करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**घोडबंदर (जि.ठाणे) मार्गालगत असलेल्या १५ एकर जागेत
बेकायदेशीर भराव घातल्याबाबत**

(६२) * ९३८७२ श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय महसूल मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) घोडबंदर (जि.ठाणे) मार्गालगत असलेल्या १५ एकर जागेत सेव्हन इलेव्हन कंपनी, आरएनए विकासक व मूळ मालकांनी महसूल विभागाची परवानगी न घेता बेकायदेशीरपणे ७६ हजार, ३२५ ब्रास माती व दगडांचा भराव घातल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहे व त्यानुसार सदर जागेत बेकायदेशीर भराव घालून शासनाच्या करोडो रुपयांच्या रॉयल्टीचे नुकसान करणाऱ्या विकासक व जमीन मालकांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) ठाणे जिल्ह्यातील मौजे घोडबंदर येथील जमीनीमध्ये मे. सेव्हन इलेव्हन बिल्डर्स यांनी ७६,३२५ ब्रास मातीचा अनधिकृत भराव केल्याचे तसेच ५२ ब्रास दगडाचा अनधिकृत साठा केल्याचे निदर्शनास आले आहे. त्यानुसार तहसिलदार, ठाणे यांनी सदर कंपनीविरुद्ध दि.३०/०९/२०१६ रोजी रू. ७९,४२,४२,८००/- एवढ्या दंडात्मक रकमेचे आदेश पारित केले असून, सदर रक्कम वसूल करण्याकामी संबंधितांच्या जमीनीच्या गाव न. नं. ७/१२ वर सदर रक्कमेचा बोजाची नोंद घेण्यात आली आहे.

तहसिलदार ठाणे यांच्या दि.३०/०९/२०१६ रोजीच्या उक्त आदेशाविरुद्ध सदर कंपनीने उपविभागीय अधिकारी ठाणे यांच्याकडे अपील दाखल केले असून, सदर अपीलावर सुनावणीची कार्यवाही उपविभागीय अधिकारी, ठाणे यांच्यास्तरावर सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

तुळशी-विन्हेरे व मुंबई-गोवा महामार्गाच्या नुतनिकरणाच्या कामात झालेला गैरव्यवहार

(६३) * ९३१७५ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.संजय कदम (दापोली) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-गोवा महामार्गावरील कशेडी घाटाला पर्याय असणाऱ्या तुळशी-विन्हेरे या रस्त्याचे करोडो रुपये खर्च करून केलेले मजबूतीकरणाचे काम निकृष्ट दर्जाचे केल्यामुळे पावसाळ्यात हा रस्ता पूर्णपणे उखडून रस्त्याची दुरवस्था झाली असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गाच्या नुतनीकरणाचे काम संबंधीत अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने ठेकेदाराने निकृष्ट दर्जाचे केल्यामुळे महामार्गावर टाकलेला कार्पेट पहिल्याच पावसात उखडून महामार्गावर मोठे खड्डे पडल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबई-गोवा महामार्गाच्या चौपदरीकरणाचे काम सुरु असून महामार्गावरील सुकेळी खिंड, कशेडी घाट, भोस्ते घाट, परशुराम घाट, निवळी घाट, वाकेड घाट या घाट रस्त्यावर व नागमोडी वळणे तसेच तिव्र उतार असलेल्या ठिकाणी अपघाताच्या संख्येमध्ये मोठ्या प्रमाणात वाढ होत असल्याचेही माहे जून, २०१७ मध्ये निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, या तिन्ही प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, चौकशीनुसार तुळशी-विन्हेरे या रस्त्याचे व मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गाचे नुतनीकरणाचे काम निकृष्ट दर्जाचे करणाऱ्या संबंधितांवर कारवाई करण्याबाबत तसेच मुंबई-गोवा महामार्गावरील घाट, नागमोडी वळणे व तीव्र उतार असणाऱ्या ठिकाणी अपघात न होता प्रवाशांना सुरक्षित प्रवास करता यावा म्हणून उपाययोजना करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

प्रश्नांकित काम शासनाच्या कोणत्याही निधीतून करण्यात आलेले नाही.

(३) प्रश्नांकित रस्त्याचा भाग हा डोंगराळ भागात असून घाट रस्त्याचा आहे. या लांबीत अपघात होतात ही बाब खरी आहे. तथापि रस्त्याच्या दोषांमुळे अपघात झाल्याची कोणतीही घटना नाही.

(४), (५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वावी ते शिर्डी विमानतळ (सायाळेमार्ग) (ता.सिन्नर, जि.नाशिक)
या रस्त्याच्या कामाबाबत**

(६४) * १३००७ श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वावी ते शिर्डी विमानतळ (सायाळेमार्ग) (ता.सिन्नर, जि.नाशिक) या रस्त्याच्या व रस्त्याला साईडपट्टी तयार करण्याच्या १० कोटी रुपयांच्या कामाला मंजूरी प्राप्त झाली असून सदर काम निकृष्ट दर्जाचे करण्यात येत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त कामाकडे सार्वजनिक बांधकाम विभागातील अधिकारी दुर्लक्ष करित आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत चौकशी करून निकृष्ट दर्जाचे कामे करणाऱ्यांवर व कामांकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर व वसई (जि.पालघर) तालुक्यातील तानसा नदी पात्रातून अवैध रेती उपसा होत असल्याबाबत

(६५) * ८८९०४ श्री.पास्कल धनारे (डहाणू) : सन्माननीय महसूल मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पालघर व वसई (जि.पालघर) तालुक्यातील तानसा नदी पात्रातून रेती माफिया सक्शन पंपाव्दारे बेकायदा रेती उपसा करित असल्याचे दिनांक ८ मार्च, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीनुसार सदर तालुक्यातील तानसा नदी पात्रातून रेतीचा अवैध उपसा करणाऱ्या रेती माफियांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) “वसईत तानसा नदीच्या पात्रात सक्शन पंपाने रेती उपसा” अशा आशयाची बातमी दि.०८/०३/२०१७ रोजी स्थानिक वृत्तपत्रामध्ये प्रसिध्द झाली होती. सदर बातमीच्या अनुषंगाने तलाठी साझा पारोळ यांनी दि.२२/०३/२०१७ रोजी उसगाव पारोळच्या नदी

पात्रादरम्यान आकस्मिकपणे भेट दिली असता सक्शन पंपाच्या सहाय्याने वाळूचे अवैध उत्खनन होत असल्याचे तसेच वाळूचा अनधिकृत साठा केल्याचे निदर्शनास आले. त्याअनुषंगाने संबंधितांवर पोलिस स्टेशन, विरार येथे गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद जिल्ह्यातील डोंगर पोखरण्यासाठी जिल्हा प्रशासनाने
परवाना दिल्याबाबत**

(६६) * १३७२० श्री.अब्दुल सल्लार (सिल्लोड), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासकीय जमीन कोणत्याही व्यक्ती वा संस्थेला देऊ नये असे सर्वोच्च न्यायालयाचे स्पष्ट आदेश असतानाही औरंगाबाद जिल्ह्यातील प्रत्येक तालुक्यातील डोंगर पोखरण्यासाठी जिल्हा प्रशासनातर्फे परवाने देण्यात आले असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यामुळे डोंगराचे अस्तित्व नष्ट होऊन जनावरांच्या चाऱ्याचा व पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न निर्माण होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची चौकशी करून डोंगर पोखरण्यास मान्यता देणाऱ्या संबंधित अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर कारवाई करण्याबाबत तसेच डोंगरांचे संरक्षण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) सिव्हील अपिल क्र.११३२/२०११ @ एस एल पी (सी) ३१०९/२०११ जगपाल सिंग व इतर विरुद्ध पंजाब राज्य व इतर या याचिकेमध्ये दिलेल्या निर्णयान्वये मा. सर्वोच्च न्यायालयाकडून गायरान

जमिनी व सार्वजनिक वापराच्या जमिनी खाजगी व्यक्ती व संस्था यांना देण्यावर निर्बंध घालण्यात आले आहेत. तथापि, औरंगाबाद जिल्ह्यात डोंगराळ जमिनीवर उत्खननाचे परवाने देण्यात आले नाहीत.

(२) अशी बाब निदर्शनास आली नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गावंदपाडा (ता.पेठ, जि.नाशिक) येथील शेतकऱ्यांचे निकृष्ट दर्जाच्या कलिंगड बियाण्यामुळे झालेले नुकसान

(६७) * १०४५७ श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गावंदपाडा (ता.पेठ, जि.नाशिक) येथील आदिवासी शेतकऱ्यांनी सन २०१७ च्या शेती हंगामामध्ये शास्त्रशुद्ध पद्धतीने सिंझेटा कंपनीच्या श्युगर क्वीन या कलिंगड पिकाच्या बियाण्याची लागवड केली असून सदरचे बियाणे सदोष असल्यामुळे पिकाच्या वेली अचानकपणे मृत झाल्याने शेतकऱ्यांचे लाखो रुपयांचे नुकसान झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत व संबंधीत कंपनीवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : (१) गावंदपाडा (तालुका पेठ, जिल्हा नाशिक) येथील ६ शेतकऱ्यांनी कलिंगड पिकाच्या वाढीच्या गुणधर्मात झालेल्या फसवणुकीबाबतची तक्रार दिनांक ४ मे, २०१७ रोजी कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, नाशिक यांच्याकडे केलेली होती, हे खरे आहे.

(२) होय.

शेतकऱ्यांनी केलेल्या तक्रारींच्या अनुषंगाने उप विभागीय कृषि अधिकारी, नाशिक यांच्या अध्यक्षतेखालील तालुका तक्रार निवारण समितीने प्रक्षेत्राची पाहणी केलेली आहे.

(३) तालुका तक्रार निवारण समितीने केलेल्या पाहणीत कलिंगडाच्या वेलीची पाने पिवळी पडून वाळलेल्या अवस्थेत आढळून आली. याचा परिणाम फळपिकाच्या वाढीवर झाल्यामुळे उत्पादनात ८० ते ८५ टक्के घट येण्याची शक्यता असल्याचे आढळून आलेले आहे. बियाणे सदोष होते किंवा कसे, ही बाब तपासण्यात येत आहे. सदर बाब तपासल्यानंतर कायद्यानुसार उचित कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना अनुदानाच्या रकमेचे वाटप करण्याबाबत

(६८) * १४०८० श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यात सन २०१५ च्या रब्बी हंगामातील पिकांची अंतिम पैसेवारी ५० पैशापेक्षा कमी असलेल्या गांवातील शेतकऱ्यांना पीक नुकसानीनुसार मदत देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रशासनाकडून २३१ कोटी रुपयांची मागणी शासनाकडे केली असून माहे मे, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान शासनाने १३३ कोटी रुपयांचे अनुदान प्रशासनाकडे वर्ग केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शेतकऱ्यांसाठी प्राप्त झालेल्या अनुदानाची रक्कम अद्यापही शेतकऱ्यांना देण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत चौकशी करून नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना अनुदानाची रक्कम वाटप करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३) व (४) अहमदनगर जिल्हयासाठी दिलेले एकूण अनुदान रक्कम रुपये १३३,१३,००,०००/-पैकी रक्कम रुपये १२,४६,५१,२८८/- बाधित शेतकऱ्यांच्या खात्यावर धनादेशाद्वारे वितरीत करण्यात आलेले आहेत. उर्वरित अनुदान वितरणाची कार्यवाही सुरु आहे.

सोलापूर जिल्हयाला अनुदान वितरीत करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

माणकुळे, सोनकोठा व हाशिवरे (ता.अलिबाग, जि.रायगड) खारभूमी योजनेला मान्यता न दिल्याबाबत

(६९) * ८८२१२ श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग) :

सन्माननीय खारभूमी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग (जि.रायगड) तालुक्यातील खारेपाट भागातील भातपिकाच्या उत्पन्नाखाली असलेली शेती नापिक होत असल्याने माणकुळे, सोनकोठा व हाशिवरे या खारभूमी योजनेचा आराखडा तयार करून प्रस्ताव मान्यतेसाठी शासनाकडे सादर करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, चार वर्षांचा कालावधी पूर्ण होवूनही सदर आराखड्याला मान्यता न दिल्याने या परिसरातील शेतकऱ्यांनी आत्मदहन करण्याचा निर्धार केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, खारेपाट भागातील भातपिकाखालील जमिनी पूर्णलगावडीखाली आणण्याच्या दृष्टीने उपरोक्त योजनेला मान्यता देवून त्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे काय,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिवाकर रावते : (१) होय.

(२) होय.

प्रस्ताव शासनास दिनांक ११.०१.२०१६ रोजी प्राप्त झालेला आहे.

या परिसरातील शेतकऱ्यांनी आत्महत्या करण्याचा इशारा दिलेला आहे.

(३) माणकुळे खारभूमी योजना व सोनकोठा-हाशिवरे खारभूमी योजना या दोन योजना एकत्रित करून त्यांचे नुतनीकरणाचे अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता देण्याची कार्यवाही शासनस्तरावर प्रगतीपथावर आहे.

वित्त विभागाने एकत्रित प्रस्तावावर मुद्दे उपस्थित केलेले आहेत. त्यांची पूर्तता करणे क्षेत्रियस्तरावर प्रगतीपथावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सांगली जिल्ह्यातील ठिबक सिंचन संचाच्या अनुदानाबाबत

(७०) * ८८६३९ श्री.अनिल बाबर (खानापूर) : सन्माननीय कृषी मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सांगली जिल्ह्यातील कृषी विभागाच्या अनावश्यक व जाचक नियमांमुळे ठिबक सिंचन संचाच्या अनुदानाचा २४६ कोटी रुपयांचा निधी शेतकऱ्यांना वाटप न करता शासनाकडे परत जाणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ठिबक सिंचन अनुदानाचा निधी शासनाकडे परत जाण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, याबाबत चौकशी करून नियमांमध्ये शिथिलता आणून शेतकऱ्यांना ठिबक सिंचनाचे अनुदान देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुडकर : (१) नाही. सन २०१६-१७ या वर्षात सांगली जिल्ह्यासाठी रु.१४९८.६९ लक्ष एवढा निधी उपलब्ध करून देण्यात आला होता. त्यापैकी १४९८.५० लक्ष एवढ्या रक्कमेचे अनुदान शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर जमा करण्यात आले आहे. पूर्वसंमती दिलेल्या प्रस्तावांअभावी रु.१९,००० एवढा निधी शिल्लक राहिला.

सन २०१३-१४ व सन २०१४-१५ या वर्षातील पूर्वसंमती दिलेल्या प्रलंबित अनुदानाच्या प्रस्तावांसाठी रु.६५८.५० लक्ष एवढा निधी सांगली जिल्हयासाठी उपलब्ध करून देण्यात आला होता. त्यापैकी रु.६५०.५८ लक्ष एवढी अनुदानाची रक्कम पूर्वसंमती दिलेल्या शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर जमा करण्यात आली आहे. रु.७.९२ लक्ष एवढा निधी शिल्लक आहे.

(२) पूर्वसंमती दिल्यानंतर सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी केलेल्या लाभार्थ्यांनाच अनुदानाचे वाटप करण्यात येते. पूर्वसंमती दिल्यानंतर सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी केलेल्या सर्व लाभार्थ्यांना अनुदानाचे वाटप केल्यानंतर रु.२१.५८ कोटी पैकी अत्यल्प (रु.८.११ लक्ष) निधी शिल्लक राहिला आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आंबेत खाडी (ता.माणगांव, जि.रायगड) परिसरातील अवैध उत्खननाबाबत

(७१) * ९३२६३ श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आंबेत खाडी (ता.माणगांव, जि.रायगड) परिसरात सक्शन पंप, क्रेन व जेसीबी यासारख्या यांत्रिक उपकरणांच्या सहाय्याने मोठ्या प्रमाणात अवैध उत्खनन करून गौण खनिजांची महाड व माणगांव तालुक्यात वाहतूक केली जात असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरच्या अवैध उत्खननाबाबत जिल्हाधिकाऱ्यांकडे तक्रारी करूनही अद्यापपर्यंत कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीनुसार सदर ठिकाणी रेंतीचा अवैध उपसा करून वाहतूक करणाऱ्या वाळू माफियांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३) व (४) रायगड जिल्ह्यातील नदीपात्रात सक्शन पंपाद्वारे वाळूचे अवैध उत्खनन होत असल्याबाबत जिल्हाधिकारी रायगड यांना प्राप्त झालेल्या तक्रार अर्जाच्या अनुषंगाने मंडळ अधिकारी, खामगांव, तलाठी साझा आंबेत व पोलिस कर्मचारी यांनी दि.०४/०७/२०१७ रोजी आंबेत ते विचारेवाडी खाडीमध्ये स्थळपाहणी केली असता, सदर ठिकाणी सक्शन पंप, क्रेन अथवा जेसीबीच्या सहाय्याने वाळूचे अवैध उत्खनन होत असल्याचे निदर्शनास आलेले नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मोहदा ते गांधीनगर (ता.केळापूर, जि.यवतमाळ)
या रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(७२) * ९३२७५ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मोहदा ते गांधीनगर (ता.केळापूर, जि.यवतमाळ) या आठ किलोमीटरच्या रस्त्यावर मोठे खड्डे पडून रस्त्याची दुरुवस्था झाल्याचे दिनांक २० जून, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त रस्त्यावर दोन महिन्यांपूर्वी पॅचेसचे काम करण्यात आले असतानाही अल्प कालावधीतच रस्ता नादुरुस्त झालेला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार उक्त रस्त्याच्या दुरुस्तीचे निकृष्ट दर्जाचे काम करणाऱ्यांवर कारवाई करून तातडीने रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्नांकित रस्त्याच्या डांबरी पृष्ठ भागाच्या नुतणीकरणाचे काम सन २०१७-१८ च्या अर्थसंकल्पात मंजूर असून निविदा प्रक्रियेचे काम पूर्ण होताच निधी, निकष व मंजूरीच्या अधिन राहून रस्त्याचे काम हाती घेण्याचे नियोजन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य परिवहन महामंडळाच्या बुलढाणा विभागातील
विकास कामे रखडल्याबाबत**

(७३) * ८६२९७ श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा) : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य परिवहन महामंडळाच्या बुलढाणा विभागासाठी मंजूर असलेली जिल्ह्यातील बसस्थानक, आगार संरक्षण भिंत, मिनी बसस्टॅंड, प्रवाशी थांबे, अधिकारी कर्मचारी निवासस्थान, वाहन चालकांचे विश्रामगृह इत्यादी कोट्यवधी रूपांघी विकास कामे संबंधीत अधिकाऱ्यांच्या दुर्लक्षामुळे प्रलंबित असल्याचे दिनांक ०५ मे, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आली आहे, खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुसार राज्य परिवहन महामंडळाच्या बुलढाणा विभागातील उक्त विकास कामे पूर्ण करून उक्त कामाकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधीतांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिवाकर रावते : (१), (२) व (३) राज्य परिवहन महामंडळाच्या बुलढाणा विभागातील बसस्थानकांचे आधुनिकीकरण व दर्जावाढ या कामांतर्गत खामगांव, लोणार व सिंदखेडराजा या बसस्थानक कामांच्या निविदा मंजूर

झाल्या आहेत. तसेच, आमडापूर बसस्थानक कामाच्या निविदा मंजूरीच्या प्रक्रीयेत आहेत.

सिंदखेडराजा, देऊळगावराजा व नांदूरा बसस्थानकाच्या संरक्षण भिंतीच्या कामांच्या निविदा मंजूर झालेल्या असून, कामांचे कार्यादेश देण्यात आले आहेत.

तसेच, बुलढाणा व शेगांव येथील चालक-वाहक विश्रांतीगृहांच्या कामांसाठी वास्तुविशारदांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. बुलढाणा विभागातील अधिकारी निवासस्थानांच्या कामाला प्रशासकीय मंजूरी देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई-अहमदाबाद महामार्गावर कासा पोलीस ठाण्याच्या
हद्दीत होत असलेल्या अपघातांबाबत**

(७४) * १०९१२ श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.पास्कल धनारे (डहाणू) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-अहमदाबाद महामार्गावर कासा पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत वर्षभरात झालेल्या ११५ अपघातात ७५ जणांचा मृत्यू झाला असून अनेक जण जखमी झाले असल्याचे माहे जून, २०१७ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या महामार्गावर अनेक ठिकाणी असणारी धोकादायक वळणे तसेच चालकांना सावधगिरीचा इशारा देणारे फलक नसल्याने सन २०१३ पासून दीडशे ते दोनशे लोकांना अपघातात जीव गमवावा लागला असून हजारो प्रवाशी किरकोळ व गंभीररीत्या जखमी झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या महामार्गाच्या जवळपास ट्रॉमा केअर सेंटर उपलब्ध नसल्यामुळे वेळीच उपचार न मिळाल्याने अनेकजण मृत्यूमुखी पडत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत चौकशी करून उक्त महामार्गावर होणारे अपघात रोखण्याबाबत व अपघातात जखमी झालेल्यांसाठी ट्रामा केअर सेंटरची सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय, तथापि मुंबई-अहमदाबाद महामार्गावरील कासा पोलीस ठाणे यांच्या हद्दीत गेल्या वर्षभरात ९५अपघातात ६५ जणांचा मृत्यू झाला असल्याचे पोलीस अधीक्षक, पालघर यांनी कळविले आहे.

(२) होय, या महामार्गावर आवश्यकतेप्रमाणे सुरक्षिततेच्या दृष्टीने सावधानतेचे इशारा फलक लावले असल्याचे प्रकल्प संचालक, भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण, सुरत यांनी कळविले आहे.

(३) या महामार्गावर मनोरच्या हद्दीमध्ये ट्रॉमा केअर सेंटर उभारण्याबाबत आरोग्य विभागामार्फत कार्यवाही प्रगतीत आहे. महामार्गावर अपघात झाल्यास उद्योजकाने सुविधा दिलेल्या रुग्णवाहिकेमधून अपघातग्रस्ताना महामार्गापासून सुमारे १.५ कि.मी. येथे कासा उप जिल्हा रुग्णालयात दाखल केले जात असल्याचे पोलीस अधीक्षक, पालघर यांनी कळविले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नाशिक जिल्ह्यातील गोदावरी नदी पात्रातून अवैध वाळूचा
उपसा होत असल्याबाबत**

(७५) * ९३९७४ श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक (जि.नाशिक) येथील कुंभमेळ्यासाठी नव्याने बांधण्यात आलेल्या लक्ष्मीनारायण घाटाच्या संरक्षण जाळ्या तोडून गोदावरी नदी पात्रातील वाळूचा बेकायदेशीररित्या उपसा केला जात असल्याचे व उपसा केलेली वाळू संत गाडगे महाराज पूलाजवळच्या पटांगणात विक्री केली जात असल्याचे माहे जून, २०१७ च्या शेवटच्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
 (३) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार गोदावरी नदी पात्रातून अवैध वाळू उपसा करणाऱ्या वाळू माफियांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) नाशिक जिल्ह्यात कुंभमेळ्यासाठी नव्याने बांधण्यात आलेल्या लक्ष्मीनारायण घाटाच्या संरक्षण जाळ्या तोडून गोदावरी नदीपात्रातील वाळूचा अवैध उपसा होत असल्याचे निदर्शनास आलेले नाही. तथापि, संत गाडगे महाराज पूलाजवळील गौरी पटांगणात माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये वाळूची अवैध विक्री होत असल्याचे निदर्शनास आल्यानुसार मंडळ अधिकारी नाशिक व तलाठी नाशिक यांनी संबंधितांविरुद्ध पोलिस स्टेशन पंचवटी येथे गुन्हा दाखल केला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**येरळा (जि.सातारा) धरणाच्या संरक्षण भिंतीलगत
होत असलेले अवैध उत्खनन**

(७६) * १२०७९ श्री.जयकुमार गोरे (माण) : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खटाव (जि.सातारा) तालुक्याला पाणी पुरवठा करणाऱ्या येरळवाडी येथील येरळा मध्यम प्रकल्प धरणाच्या संरक्षण भिंतीलगत गत काही महिन्यांपासून मोठ्या प्रमाणात वाळू उपसा होत असून याकडे प्रशासन दुर्लक्ष करित असल्यामुळे सदर धरणाला धोका निर्माण झाला असल्याचे माहे मे, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीनुसार सदर धरणालगत वाळू उपसा करणाऱ्या वाळू माफियावर तसेच सदरच्या वाळू उपशाकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत तसेच धरणाच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने उपाययोजना करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीष महाजन : (१) हे अंशतः खरे आहे. अवैध वाळू उपसा निदर्शनास आला आहे. तथापि त्यामुळे धरणाला धोका निर्माण झालेला नाही.

(२) व (३) अवैध उपसा करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत जलसंपदा विभागाच्या धरण अधिका-यांमार्फत वेळोवेळी तहसीलदार, वडूज व पोलीस निरीक्षक, वडूज यांच्याशी पत्रव्यवहार करण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने पोलीस ठाणे, वडूज येथे गुन्हा रजिस्टर क्र. ११६/२०१७ भा.द.वि.क्र. ३७९ नुसार अज्ञात व्यक्ती विरुद्ध गुन्हा दाखल केला आहे.

वाळू वाहतूक करणाऱ्या वाहनांना अडथळा निर्माण व्हावा म्हणून जे. सी. बी. मशीनच्या सहाय्याने ७-८ फूट खोल व ४-५ फूट रुंद चर काढून महसूल विभागाच्या क्षेत्रीय अधिका-यांनी रस्ते बंद केले आहेत.

अशा प्रकारचे प्रसंग उदभवल्यास तातडीने गुन्हे दाखल करणेबाबत व वेळीच महसूल/पोलीस यंत्रणेला दुरुध्वनीव्दारे सूचित करून घटनास्थळी बोलावून घेऊन पंचनामे करणेबाबतच्या सूचना जिल्हाधिकारी, सातारा यांचे स्तरावरून कार्यकारी अभियंता/उप विभागीय अभियंता/शाखा अभियंता यांना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.

उप विभागीय अधिकारी, माण-खटाव उप विभाग दहिवडी यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करून सदर समितीने प्रसंगी फौजदारी कार्यवाही, दंडात्मक कार्यवाही करून येरळवाडी धरण व धरण परिसरात कोणत्याही प्रकारचे वाळूचे अनधिकृतपणे उत्खनन व वाहतूक होणार नाही याकडे जिल्हाधिकारी स्तरावर देखरेख करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्ह्यातील केळवणे (ता.पनवेल) व पुनाडे, वशेणी (ता.उरण)
येथील शेतकऱ्यांचे खार बंधारा फुटून झालेले नुकसान**

(७७) * ९३४८७ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रायगड जिल्ह्यातील केळवणे (ता.पनवेल) व पुनाडे, वशेणी (ता.उरण) गावातील खार बंधारा फुटून खारे पाणी शेतकऱ्यांच्या शेतीत शिरल्याने झालेल्या नुकसानीचे पंचनामे करून शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई तातडीने मिळण्याची मागणी माहे जून, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान तहसिलदार, पनवेल व उरण यांच्याकडे निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, खारे पाणी जमिनीत शिरल्यामुळे जवळपास दोन ते अडीच हजार एकर जमिन नापिक होवून शेतकऱ्यांचे भात शेतीचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करून शेतकऱ्यांना तातडीने नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे आहे.

- (२) समुद्राच्या भरतीच्या पाण्याने शेताचे बांध फुटून समुद्राचे खारे पाणी शेतामध्ये जावून रायगड जिल्ह्यात पनवेल तालुक्यातील व उरण तालुक्यातील एकूण ६८२.४२ हेक्टर क्षेत्राचे नुकसान झाले आहे.
- (३) नुकसानग्रस्त क्षेत्राचे पंचनामे करण्यात आले आहेत.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

धारगाव पाट ते खडाडवाडी (ता.इगतपुरी, जि.नाशिक) या रस्त्याच्या बांधकामाच्या निधीचा गैरवापर केल्याबाबत

(७८) * ९४३३७ श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) धारगाव पाट ते खडाडवाडी (ता.इगतपुरी, जि.नाशिक) या १३ लाख रुपयांचे अंदाजपत्रक असलेल्या रस्त्याचे बांधकाम न करताच संबंधितानी रस्त्याच्या निधीचा गैरवापर केला असल्याचे माहे जुलै, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणातील दोषींवर कारवाई करण्यासाठी स्थानिक नागरिकांनी इगतपुरी तहसिल कार्यालयावर आंदोलन काढून तहसिलचे काम बंद पाडले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणाची चौकशी करून सदर रस्त्याच्या निधीचा गैरवापर करणाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्नाधीन रस्त्याच्या कामाबाबत स्थानिक नागरिकांनी इगतपुरी येथील कार्यालयावर आंदोलन केले होते. तथापि, कार्यालयाचे काम बंद पाडले होते, हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पनवेल (जि.रायगड) तालुक्यातील वडघर-करंजाडे पूल वाहतूकीस
धोकादायक झाल्याबाबत**

(७९) * ८८२२८ श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग) :
सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील
गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पनवेल (जि.रायगड) तालुक्यामधील ब्रिटीशकालीन वडघर-करंजाडे हा पूल ८९ वर्षे जून असून वाहतुकीस धोकादायक झाला असल्याने सार्वजनिक बांधकाम विभागाने माहे ऑगस्ट, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान वाहतूकीस बंद केला होता, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर पूलाची कोणतीही दुरुस्ती न करता पूल वाहतूकीसाठी सुरु करण्यात आल्यामुळे मोठी दुर्घटना होवून जीवित व वित्त हानी होण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत चौकशी करून सदर पुलाची दुरुस्ती करण्याबाबत व सदर पूलावर कोणतीही दुर्घटना घडू नये म्हणून उपाययोजना करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलबांची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) संबंधीत पुल वाहतुकीस धोकादायक असल्याने पुल वाहतुकीसाठी बंद करण्यात आला आहे. या पुलाशेजारी सन २००६-२००७ मध्ये नविन पूल बांधण्यात आला आहे. सुरक्षिततेच्या दृष्टीने जुन्या पुलावरून वाहतूक बंद करण्यात आली आहे. सद्यस्थितीत नवीन पुलावरून वाहतूक सुरु आहे.

सदर रस्ता वडघर पुलासह सिडको प्राधिकरणाकडे हस्तांतरीत करण्यात आलेला आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.